

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljen na dom
mesečno " 12
za inozemstvo:
mesečno " Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji " Din 20
v inozemstvu " " 40

SLOVENEK

Gene Inzeratom:
Enostopna petina vrsta malih
oglasov po Din. 1-50 in Din. 2-100
veliki oglas nad 45 mm vr-
šine po Din. 2 50, postarna itd.
po Din. 4 —
Pri večjem naročilu popust.
Izbeha vsak dan izzemski
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopirski se ne vračajo; nevranskirana pisma se ne
sprejemajo. Uradn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne aran-
žiranja št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev. 7563, praška in dunaj. 24.797.

Črni dan slovenskega naroda.

Prvi oktober, prvi dan letošnjega šolskega leta v Italiji, bo v kulturni zgodovini slovenskega naroda zapisan kot najžalostnejši dan, kar jih je kdaj slovensko ljudstvo dočakalo v svojem trinajststoletnem življenju na svoji domači zemlji. Štiristo tisoč Slovencev je prišlo na ta dan ob svojo slovensko šolo. Tretjina celega tako visoko kulturnega naroda je obojena in potlačena na stopnjo ciganov in afrikanških divjakov. Vsem Slovincem v Italiji se je vzelo edino sredstvo do izobrazbe, vzela se mu je njegova šola.

Dne 1. oktobra je uvedla šolska oblast v Italiji v 1. razredu na vseh slovenskih šolah italijanski učni jezik. Vsi učitelji so dobili nalog, da slovenske otroke v prvem razredu poučujejo samo laško. Slovenski učitelj mora s slovenskimi otroci govoriti samo v italijanskem jeziku. Slovenščina naj se uči kot neobvezen predmet in še to izven učnega načrta ob posebnih urah kot prost predmet. V štirih ali petih letih ne bo v Italiji niti ene slovenske šole več!

Potem, ko so vrgli slovenščino iz okrajnih glavarstev, davčnih, sodnih, šolskih in drugih uradov, potem, ko so pregnali slovenske uradnike, učitelje, duhovnike in napolnili vse urade z italijanskimi uradniki, ki ne znajo slovenščine, ko so poitalijančili občinske urade in deloma občinske odbore odstavili, so uničili sedaj še zadnje očišče slovenske pravice, slovensko šolo.

Naš narod je sprejel to strašno vest s vzroki in gnjevom v duši!

Pribito naj bo danes, da nima Slovenec v Italiji sploh nobene pravice več, razen te, da plačuje davke in služi vojake. Vse, kar so Slovenci kdaj imeli, popolnoma vse so izgubili. In to v prvem letu, potem ko jih je Italija anektirala. Slovenski jezik je popolnoma izgnan iz javnega življenja. Slovenska društva se silijo peti laške pesmi in prednašati laške deklamacije; prepovedujejo se jim predstave in razpuščajo najnedolžnejša društva. Povsod samo strahovanje, šikaniranje, nagajanje in zasmehovanje slovenskega življa. Slovenski jezik je zaprt in omejen samo na slovensko družino! Na celem svetu ga ni tako brezpravnega plemena kakor je Slovenec v Italiji!

Mussolini sam je osebno izjavil, njegov načrt da je poitalijančiti vse Slovane ob meji: da, kadar bo prišla Jugoslavija tja, da ne bo imela tam kaj iskati! Če odgovorni državnik Italije tako cinično kaže sovrastvo do svojih slovenskih državljanov, kaj naj si mislimo še-le o njemu podrejenih oblastih, ki njegove načrte izvršujejo.

Laška oblast ni zadovoljna s tem, da je pregnala iz javnega življenja slovenski jezik, ampak hoče najbolj kulturni in omladinski del slovenskega naroda oropati njegove omike, njegovega velikega duševnega bogastva in potlačiti na stopnjo laških analbetov. Doseči hoče, da sploh ne bo več sposoben vsled svoje duševne manjvrstnosti boriti se za svoje navadno pravo. In zato je kar najbolj sposobna italijanska šola, ki je sploh zanič!

Proti temu nezasišlanemu kulturnemu in narodnemu umoru slovenskega življa v Italiji mora nastopiti vsa jugoslovanska javnost. Če je Italija spravila vso javno mnenje v deželi pokonci zaradi umora pet milijonov državljanov v Albaniji po albanskih in grških banditih, kaj naj poreče Evropa temu škandaloznemu početju laške državne oblasti? Naj se Italija nikar ne moti, da je to notranja zadeva laške države. To je zadeva celega kulturnega sveta! To je največja sramota za kulturno državo, za državo 40 milijonov, da gazi in tepta najbolj enostavno pravo slovenskega ljudstva do svojega materinega jezika!

Potrpežljivo, skromno in krotko slovensko ljudstvo je vse preneslo in vse pretrpelo miru na ljubo v Julijski Benečiji. Tega pa ne bo več preneslo, da bi mu lastne otroke odtujili, jih vzgajili v sovrastvo do lastnega rodu v šolah, ki jih mora samo plačevati! Vsaka reč ima svoj konec: tako tudi ima tudi potrpežljivost!

Dokler pa ne ostane v Italiji politična svoboda in dokler se ne poruši Mussolinijeva policijska vlada, ki mori vse politično in družabno življenje v Italiji, do tedaj tudi slovenski narod v Italiji ne more ničesar storiti. Njegove roke so uklenjene in nad njegovo glavo visita ogenj in meč.

Pač pa smo dolžni Jugoslovani zainteresirati cel kulturni svet nad tem neza-

sišlanim nesiljem, ki se vrši nad našim narodom v Italiji. Če nima Italija sama toliko duševne plemenitosti v sebi, da bi znaia biti pravična proti narodom, ki jih je proti njihovi volji priključila pod se, potem naj jo vsaj kulturni svet do tega prisili! Pred vsem pa je obvezan tisti, ki je z londonsko pogodbo naš narod Italiji podvrget in z našo krvjo Italijo plačal.

Železničarska pragmatika sprejeta.

POSLANEC ZEBOT ZIGOSA REAKCIONARNI ZNAČAJ TEGA ZAKONA.

Belgrad, 2. okt. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine je bila na dnevnem redu železničarska pragmatika, katero je sestavil minister dr. Velizar Janković. Radikali so spričlo odločnega nastopa Jugoslovanskega kluba proti temu škandaloznemu zakonu vprizorili velik šum, da izbršjeje porazujoči vtis, ki ga mora ta nazadnjaški zakon napraviti na vso javnost. Dosegli pa niso s tem nič, ampak vtis le poslabšali, ker je govornik Jugoslovanskega kluba reakcionarnost tega zakona do dna razgalil.

Poslanec Zebot je izjavil: Zakonski načrt o službeni pragmatiki železničarjev ne odgovarja niti potrebam časa niti službenemu in gnotnemu položaju železničarjev. Dasi je Jugoslovanski klub v odboru stavljal mnoge stvarne predloge, ni vlada sprejela niti onih izmed njih, ki merijo na to, da se iz zakona brišejo profiustavne določbe. Razdelitev na kategorije se prepučča ministrskemu svetu, vsled česar so široko odprta vrata pristranskemu in svojevoljnemu postopanju. Disciplinarne komisije so sestavljene tako, da železničarji nimajo nanje nobenega vpliva. Disciplinarne kazni so drakonske in se raztezajo celo na vpkokojence, kateri morejo vsled čisto osebnih deliktov izgubiti težko prisluženo penzijo.

Nesprejemljiva je odredba, da se po tem zakonu železničarji stavijo tri leta na razpoloženje in da morajo železničarji doprinesiti spričevala o izobrazbi, ki jo določa še-le novi zakon, vsled česar bo vlada mogla odpušiti iz službe vse, ki ji niso ljubi. Pokojnine ostanejo po novem zakonu iste, kakor so bile doslej. Govornik graja ministra Jankovića, ker je pri sestavi tega zakona vprašal za mnenje samo predstavniške režijskih železničarskih organizacij. Nadalje se govornik bavi z izjavo dr. Jankovića 28. septem-

bra v zakonodajnem odboru, da bo prečansko osebje premeščal v Srbijo, a Srbe nameščal v naših krajih. Govornik zahteva, da Slovenci in Hrvatje ostanejo v svoji zemlji, a Srbi v svoji. Pragmatika ne govori ničesar o železničarskih stanovanjih, ukinja penzije za družine, se ne bavi s položajem najbednejših železničarjev in se ne ozira na pridobljene pravice. Pragmatika gazi ustavne svoboščine in z določbo o triletni razpoložljivosti železničarjev hoče te držati v negotovosti in v robstvu. Zakon dela razliko med prečanskimi in srbskimi železničarji in odpira vrata za vsakovrstno korupcijo, a disciplinarni postopek je tak, da se grozi železničarjem s prekim sodom. Izjavlja, da bo Jugoslovanski klub glasoval proti temu reakcionarnemu zakonu.

Posl. Zebotu je odgovarjal minister dr. Janković v dolgem frazarskem govoru. Krepko mu je odgovoril posl. Zebot, naglašujoč, da imamo edinstveno državo, v kateri prebiva več narodov. Vsek teh narodov hoče biti gospodar v svoji lastni hiši. Mi imamo zelo sposobne ljudi, promet funkcionira v Sloveniji najbolje in Južna železnica je edina aktivna železnica v državi. Protestiramo, da se namučajo ne samo na železnici, ampak v celi naši upravi ljudje, ki ne poznajo naših razmer, ne našega jezika. Minister dr. Janković noče garantirati železničarjem gnotne eksistence in pravičnega službenega razmerja, ampak jih hoče zaslužniti režimu.

Govor poslanca Zebota je napravil na radikale velik vtis, katerega so hoteli zbrisati z raznimi medklici. Pri glasovanju je bil zakon sprejet s 109 glasovi radikalov, Turkov in Nemcev proti 70 glasovom opozicije.

Prihodnja seja jutri z dnevnim redom: Zakon o taksah.

Parcelacija Vojvodine.

Belgrad, 2. okt. (Izv.) Danes je dospel semkaj pokrajinski namestnik za Hrvatsko dr. Cimić, ki je prisostvoval nekaj časa seji ministrskega sveta. Vlada namerava v teku 2 do 3 dni likvidirati pokrajinski upravi za Hrvatsko in Slovenijo in so tozadevna navodila že dana. V teku nadaljnjih 5 do 6 dni pa se razdeli Vojvodina na oblasti in sicer tako, da se vse oblasti pripoje belgrajski, oziroma smederevski oblasti, a od bivše Vojvodine ostane samo ena oblast. Radi tega se je vršila danes seja poslancev iz Vojvodine, ki so z vladno akcijo zelo nezadovoljni.

Seja ministrskega sveta.

Belgrad, 2. okt. (Izv.) Danes se je vršila seja ministrskega sveta. Sprejel se je zakonski načrt, ki ga je izdelal Nikola Pašić, da se mnogim Srbijancem dajo posebne plače pod vidom nacionalnih borcev. Nato so razpravljali o zakonu o centralni upravi. O tem se je vnela daljša debata, v kateri se ni prišlo do sporazuma, ker ministri niso bili edini v tem, koliko ministrstev naj bi se uklinilo. Vseh ministrstev je namreč 18, dočim jih novi zakonski načrt določa samo 12. Značilno za radikale je, da so se zedinili v tem, da se ukineta ministrstvo za socialno politiko in ministrstvo za agrarno reformo, čigar agende prevzame kmetijsko ministrstvo. Ukine se tudi ministrstvo za konstituanto, glede ministrstva za vere pa se niso mogli še zediniti. Zakon hoče vlada uveljaviti do 20. t. m.

Baldwin o mednarodnem položaju.

London, 2. oktobra. (Izv.) Na otvoritveni seji državne britanske konferencie je poročal Baldwin o mednarodnem položaju in o na novo vpostavljeni slogi v antanti. Dalje je rekel Baldwin, da se nahajamo v novi dobi, ustvarjeni s kapitulacijo Nemčije. Kako se bodo stvari razvijale v tej novi dobi, tega ne more nihče prerokovati. Nato je govoril o krizi med Grčijo in Italijo, ki se je poravnala vsled vpliva Društva narodov. Glede mednarodnih dolgov je izjavil, da je bila Anglija primorana vso svojo pozornost obrniti na letalsko industrijo. Kar se tiče mednarodne trgovine, mora Anglija temu vprašanju posvetiti vso svojo pozornost. Baldwin je končno obžaloval, da stroški za oboroževanje držav danes presegajo daleč stroške za oboroževanje pred vojno.

KAHR BAVARSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK.

Berlin, 2. oktobra. (Izv.) Generalni komisar za Bavarsko von Kahr je baje postal bavarski ministrski predsednik. V Berlinu ta vest še ni potrjena.

Monakovo, 2. okt. (Izv.) Korespondenca Hoffmann poroča, da so vesti, da je bil dr. Kahr imenovan za ministrskega predsednika, brez vsake podlage.

»NOVA MARKA«.

Berlin, 2. oktobra. (Izv.) Državni zbor je sprejel zakonski načrt o ustano-

vitvi nove nemške valute in nove banke. Novi nemški denar bo »nova marka«. Nova emisijska banka ne bo stala v nobeni zvezi s staro nemško državno banko, dala pa bo državi na razpolago poldrugo milijardo »novih mark« za odkup starega denarja. Papirnata marka ostane še nadalje prometno sredstvo.

ANGLEŠKI PARLAMENT SE NE BO SKLICAN.

London, 2. oktobra. (Izv.) V svojem odgovoru na zahtevo Delavske stranke po sklicanju parlamenta je vlada odgovorila, da položaj v Poruhrju še ni tako dozorel, da bi bilo treba sklicati angleški parlament.

KRIZA V ITALIJANSKEM FASIZMU.

Rim, 2. oktobra. (Izv.) Odbor fašistske stranke je demisijsiral.

POTRES NA FORMOZI.

Opaka, 2. okt. (Izv.) Dne 29. septembra je potres v mestu Taito na obrežju Formoze napravil ogromno škodo na poslopljih. Poroča se tudi o človeških žrtvah.

Občni zbor Orlovske podzveze.

V nedeljo se je vršil občni zbor Orlovske podzveze — predsedstvo te naše največje mladinske organizacije je polagalo svoje račune. Zbralo se je iz vseh krajev Slovenije nekaj čez 200 članov, izmed njih 110 pravilno poverjenih odsekovnih zastopnikov. Zborovanje se je začelo ob poldesetih, trajalo do dveh popoldan in potem zopet ob polštirih do šestih. Skoro ves čas so dopolnila jedrnata in izerpna poročila članov predsedstva. Zbrani bratje so jih do konca z napeto pozornostjo zasledovali in do konca vztrajali pri zborovanju. Kar je letošnja poročila posebno odlikovalo, so bili vsestranski statistični podatki, kateri podajajo točno in jasno sliko o temeljitem in sistematičnem telovadnem, prosvetnem in vzgojnem delu v orlovski organizaciji, pa tudi še o raznih pomanjkljivostih celotne organizacije kakor tudi posameznih okrožij. Ta poročila so podpirali številni statistični diagrami, ki so viseli na stenah in nazorno kazali, kako so v raznih delovnih strokah posamezna okrožja v preteklem letu napredovala ali nazadovala. Cel občni zbor je napravil vtis, da je orlovstvo organizacija, v kateri vlada sistem, delavnost, globoka resnost in neizprosna načelnost.

Nemogoče nam je radi premajhnega prostora tudi v glavnem povzeti vsa poročila. Zato naj navedemo samo nekatere točke.

Iz poročila br. načelnika je bilo jasno razvideti, kako siino je v tehničnem oziru v nekaj letih napredovalo orlovstvo. Od 750 telovadcev na mariborskem taboru na 1900 na katoliškem shodu! Toľiko jugoslovanskih h telovadcev sploh še ni nikjer nastopilo; tu pa so nastopili samo telovadci iz Slovenije v tako velikem številu.

Velik tehnični napredek so pokazali Orli ob priliki pariškega zleta, kjer so slovenski Orli odnesli drugo častno mesto in so si s tem pridobili mednarodno sloves.

Baš veliki telovadni uspehi kažejo na vztrajno in žilavo delo tehničnega odbora OP, o čemer je obširno poročal br. načelnik.

Pri prosvetnem referatu so bila zanimiva poročila o organizatoričnih tečajih, o Mladosti in Orliču. Lanski sklep, da se Mladost dobiva za članarino, se je kljub raznim strahovom sijajno obnesel in se članarina, dasi znatno povišana, plačuje 96 odstotkov, dočim jo je pred dvema letoma, ko je znašala samo dve kroni na mesec, došlo samo 13 odstotkov. Disciplinarnost se je v tem oziru prav močno dvignila.

Br. podpredsednik je poročal o organizatoričnih tečajih ter podal zanimive in za posamezna okrožja zelo poučne statistične podatke. — Številno prireditve se je kljub znatno boljšemu poročanju v preteklem letu zmanjšalo, kar odgovarja načrtu, da naj se vrši manj prireditve, pa te bo-

lje; sklep, da se morajo javne prireditve zaključevati vsaj z mrakom, se je splošno točno izvajal, veseljačenje in popivanje je znatno ponehalo in se more z veseljem ugotoviti, da je v tem oziru bistvena razlika med orlovskimi prireditvami in veselicami raznih drugih organizacij. Iz številke posameznih prireditvenih vrst je izvajal poročevalec zanimive sklepe, ki naj bi služile za smernice v prireditvah.

Br. blagajnik je podal zelo obširno blagajniško poročilo na podlagi računskega zaključka, ki ga je dobil vsak udeleženec v roke in je vsakdo lahko točno zasledoval blagajniške podatke.

Br. tajnik je poročal najprej o narastem pisarniškem poslovanju, nato pa je podal nad vse zanimivo člansko statistiko — posebno nas je zanimala starostna in poklicna statistika. Od vsega članstva je 43,8 odstotkov kmetijskega, 22,7 odstotkov delavskega, 17,4 odstotkov obrtnega in trgovskega ter 16,1 odstotkov inteligentnega stanu. Če pomislimo, da je v Sloveniji po Erjavčevih podatkih kmetijskega stanu 63 odstotkov, delavskega in obrtnega pa 17 odstotkov, potem vidimo, da je orlovstvo med delavstvom bolj razširjeno kot med kmetijskim prebivalstvom. — Povprečna starost rednega člana je 20 let in 7 mesecev.

Zelo obširno je bilo poročilo br. predsednika dr. Basaja. Podal je sintezo vsega orlovskega dela v preteklem poslovnem letu, očrtal smernice, ki so nas vodile, poudarjal potrebe, ki nas čakajo v bližnji bodočnosti, opozarjal na klic katoliškega shoda: v vsako župnijo orlovski odsek! Posebno veselje je izražal, da se je disciplina v organizaciji tudi v preteklem letu znatno dvignila, čemur je posebno dokaz točno plačevanje članarine. Obširno je poročal o osamosvojitvi Orlovske podzveze ter neizpodbitno utemeljil nje nujnost, kar je med odsekovnimi delegati izzvalo tako soglasno odobravanje, da so koncem govora br. predsedniku priredili prisrčno ovacijo.

Ko je še poročal br. preglednik, ki je predlagal predsedstvu absolutorij s pohvalo, kar je bilo kakor vsa druga poročila, soglasno sprejeto, so se vršile volitve. Predlagana je bila ena lista, ki je bila soglasno izvoljena (razen treh neveljavnih glasovnic). Pri konstituiranju novoizvoljenega predsedstva je bil za predsednika izvoljen zopet br. dr. Joža Basaj, kar so udeleženci z velikim navdušenjem sprejeli na znanje.

Pri popoldanskem zborovanju se je razpravljalo o številnih predlogih predsedstva in raznih orlovskih edinic ter članov.

Občni zbor se je vršil vzorno parlamentarno, nepotrebnih debat ni bilo, med člani je vladala največja edinost — vsi stvarni predlogi so bili z vsemi glasovi sprejeti — in do poslednjega strnjena solidarnost s predsedstvom, ki vidi v tem popolno odobravanje dosedanjega svojega dela in jasno začrtano pot za prihodnost.

Iz zunanje politike.

* Italijanska velikodušnost. Italijanski ministrski predsednik Mussolini je od 50 milijonov lir, ki jih je z oboroženo silo izpulil iz male Grčije, »velikodušno« daroval 10 milijonov za grške begunce iz Male Azije. S tem je hotel dokazati, da mu pri navalu na Grčijo ni bilo do gmotnih koristi. Toda 40 milijoni, ki jih je od grške »odškodnine« Italija spravila v žep, pomenijo še vedno dobro kupčijo.

* Izid oblastnih volitev na Slovaškem. Pri nedeljskih oblastnih volitvah na Slovaškem je bilo vsega vkup oddanih 340.000 glasov. Dobili so: ljudska stranka 10 mandatov, republikanci 7, čsl. socialni demokrati 3, narodni demokrati 1 in židje 1 mandat.

Avtomobilizem v Ameriki.

(Dalje.)

Ali je avtomobilov že dosti?

Preteklo leto 1922. je bilo doslej največje v zgodovini avto-industrije in prodali so za okoli 20% več avtov kakor v ugodnem konjunktornem letu 1920. Zneski gredo na milijarde in vprašamo se, kako morejo ljudje vse to plačati. Edzel Ford, sin znanega avtokralja Henry Forda, označa z drugimi vred ta razvoj za nezdrav in kliče kakor prerok v puščavi, da je že dosti. Ze pred letom so ameriški statistiki stikali glave skupaj in so dejali, da bo za milijone ameriških avtolastnikov prišla katastrofa in da bodo morali avtomobile opustiti. »Pod pritiskom gospodarskih razmer se ne bomo več mogli voziti v delavnico v avtu, se ne bomo ob nedeljah vozili ven v gozde na izlet, nam ne bo avto več orodje zabave.« No, in? Ne samo, da se prerokbe niso uresničile; nasprotno, občinstvo kupuje še več avtomobilov kakor jih je prej, in onih narodnih gospodarjev, ki govornijo o doseženi nasičenosti z avtomobili, je zmeraj manj. V strokovnem listu tekstilne industrije, »Daily News Record«, se nekdo pritožuje, da ljudje kupijo preveč avtomobilov in premalo pralnih strojev. V bančnem listu »Business Bulletin« piše neki drug pesimist: »Številke dohodn. davka

* Nemtri na Slovaškem. »Česke Slovo« poroča, da so se pristaši Slovaške ljudske stranke uprli proti Čehom in proti vladinocem sploh in da oznanja duhovščina odkrit boj proti Čehom. Gibanje gre pred vsem za tem, da zapuste Slovaško priseljeni češki uradniki in železničarji. Ti tudi že zapuščajo svoja službena mesta in beže v Košice. V Žilni so na neki vlač: streljali. »Česke Slovo« zahteva od vlade energične ukrepe proti temu gibanju.

Politične vesti.

4. Gospodarska politika. V včerajšnjem »Slov. Narod« objavlja tajnik trgovske zbornice v Ljubljani g. dr. Fran Windischer članek o »odlični izjavi finančnega ministra o načelih gospodarske politike«. Kratka vsebina je, da finančni minister ni voljan dovoljevati ne trgovini ne industriji »inflacijskih« kreditov, zlasti ne prečanski trgovini in industriji. Z ozirom na to izjavo g. finančn. ministra pravi dr. Windischer, da je z ozirom na to izjavo g. finančnega ministra potrebno se zavzeti, da smo navezani le na svoja lastna sredstva in »da s posebno čuječnostjo branimo vsako odvajanje svojega kapitala in svoje gotovine v druge pokrajine«. — To je na kratko rečeno: Zahtevati moramo svojo gospodarsko avtonomijo in svojo finančno neodvisnost. Če pa tega nečemo, se moramo pa sprijazniti z mislijo, da za vsak kredit doma ali na tujem plačamo belgrajski porodici 30 procentov »zaradek«. O stvari sami bomo rekli še kakšno besedo prihodnjik.

+ Federalizem je kriv. »Jutro« je po dolgem času zopet enkrat našlo svojo kost, ki jo bo glodalo najmanj štirinajst dni. Ta kost je nemška kost. V Nemčiji je sedaj nekaj revolucije. Ne mnogo, ampak tako za izpremembo, da ljudem ne postane dolgčas. Nemško revolucijo namreč že napovedujejo cele tedne. Napovedane revolucije pa navadno niso posebno hude. Kar pa »Jutra« nič ne ženira, da ne bi z vsilo silo udarilo po nemških federalistih, ki da so grobokopi države in naroda, ker nočejo vsi Nemci po pruski komandi pasti na kolena. »Jutra« trdi z vso resnostjo, da je nemška federalistična ustava kriva sedanjega poloma Nemčije, ko vendar vsako otroče ve, da je sedanja nemška kriza deloma socialna, ki nima s federalizmom nič opraviti, deloma pa monarhistična, ki pa ima s federalizmom opraviti samo toliko, da negira še tiste ostanke centralizma, kar jih je v Nemčiji doslej bilo.

Resolucije goriškega političnega društva »Edinost«.

O dogodkih na občnem zboru političnega društva »Edinost« dne 27. septembra t. l. v Gorici smo že poročali. V naslednjem priobčujemo resolucije, ki jih je občni zbor sprejel in ki govore same zase:

Za pravice slovenskega jezika!

1. Občni zbor političnega društva »Edinost« v Gorici ugotavlja z globokim občalovanjem, da se na slovenskem ozemlju vrši sistematična in široko zasnovana borba proti jeziku našega ljudstva, katera postaja čedalje bolj odločna, ostra in splošna. Iztrebili so naša starodavna krajevna imena, ki so zrasla iz ljudstva in njegove zgodovine, odstranili so vse slovenske napise iz javnih uradov, odpravili vse uradne slovenske pravde državnih in deželnih zakonov, ki odgovarjajo praktičnim potrebam slovenskega ljudstva in interesom javne uprave, zatrli slovensko dopisova-

nje z vsemi deželnimi in državnimi uradi, prepovedali vsem oblastvom, da občujejo s prebivalstvom v njegovi domači govorici in končno vrgli celo iz sodišč jezik slovenskega ljudstva. Občni zbor izjavlja, da smatra borbo proti slovenskemu jeziku za očito in odkrito borbo proti slovenskemu narodu in odobrava zato z vsem srcem in vso dušo odločen nastop naših parlamentarnih zastopnikov, našega tiska in naših organizacij, pozivajoč jih, naj vztrajajo pogumno v obrambi naših jezikovnih pravic pri občinskih, deželnih in državnih uradih na slovenski zemlji, posebno pa pri sodnih, ker je to najelementarnejša zahteva sodobne civilizacije.

Za naše otroke.

2. Občni zbor stoji na stališču, da imajo otroci slovenskega ljudstva od Boga in narave dano pravico do takega šolstva, ki edino nudi zdravo vzgojo in pravo izobrazbo, to se pravi do šolstva, ki priznava materin jezik za podlago vsega pouka. To načelo je postalo last kulturnega šlovaštva, je temelj vsega duševnega napredka italijanskega naroda in ravnotako temelj vsa kulture slovenskega ljudstva.

Šolska reforma, ki jo namerava izvesti v teh dneh minister in evropski učenjak Giovanni Gentile, pomeni pa smrtni udarec temu načelu, ker uvaja italijanski jezik tudi v ljudsko šolo Slovencev kot učni jezik. Ta reforma nam hoče vzeti pravice, ki nam jih je dal Bog in katerih nam ne more ugrabiti nobena država, nobena vlada in nobena posvetna ali cerkvena oblast. Ako bi privolili v to reformo, bi privolili v uničenje naše lastne slovenske kulture, do česar nimamo nikake pravice! Nasprotno! Naložena nam je naravnost sveta dolžnost, da se borimo za duševno življenje slovenskih otrok ravnotako in še več kakor za njihovo telesno življenje.

Zato dviga občni zbor v imenu stotisočev slovenskih starišev in njihove dece odločen in oster ugovor proti nameravani reformi ter zahteva, da se pravice slovenskega ljudstva po lastnem šolstvu uvažujejo in spoštujejo tudi po sedanji državi in sedanji vladi.

Ne ovirajte izobrazbe ljudstva!

3. Občni zbor političnega društva »Edinost« ugotavlja z žalostjo, da se prosvetno gibanje med goriškim slovenskim ljudstvom v zadnjem času stalno ovira in premišljeno tlači. Mnogoštevilne cvetoče izobraževalne organizacije, ki so bile pred vojno ponos slovenskih vasi in slovenskih trgov ter dvignile tekom 50 let slovensko ljudstvo med najbolj probujene narode v srednji Evropi, so v nevarnosti, da propadejo. Nova društva se načelno več ne dovoljujejo, obstoječe izobraževalne organizacije naletavajo pa na take ovire, da je njihovo delovanje postalo v zadnjem času skoro nemogoče. Kako naj razvijajo društva svoje vzgojno in prosvetno poslanstvo med ljudstvom, ako zahtevajo oblastva za posamezno prireditev komisijski ogled odra, ki stane društvo 150 do 250 lir? Taka strašna bremena morajo uničiti vsako resno in pozitivno prosvetno gibanje med slovenskim ljudstvom. Občni zbor opozarja vlado, da se vrši ta pritisk med organizacijami, brez katerih ne moremo živeti, ker skrbijo za ohranitev zdrave morale in širjenje prave izobrazbe med slovenskim ljudstvom. S temi prosvetnimi organizacijami so vršili Slovenci boj proti alkohol, proti surovosti, proti razuzdanosti, proti nekulturi. Ali hoče vlada, da se vrne slovensko ljudstvo v dobo pijančevanja in surovih vaških preteпов, ki so jih prosvetne prireditve pred 20 leti zatrle?

Občni zbor izjavlja, da je kulturna dolžnost države prosvetno gibanje Slovencev podpirati in zato zahteva od vlade, naj odstrani vse krivične ovire, ki ogrožajo obstanek celokupnega prosvetnega pokreta med slovenskim ljudstvom.

PROTI OVADBAM!

4. Občni zbor Političnega društva »Edinost« v Gorici izraža svoje globoko občalovanje, da se odstavljajo v naši deželi od ljudstva voljeni župani brez zakonite preiskave in se izroča občinsko premoženje kratkoma v roke komisarjev. Komisarji vladajo v Sempetru pri Gorici, v Solkanu, v Kanalu, Sv. Luciji, Postojni, Sežani, Vojšiči, Medani in Biljani.

Nadalje ugotavljamo z žalostjo, da se jemlje našim ljudem obrtno koncesije, večkrat kar na podlagi ovadb ali denunciacij. Opozarjamo vlado, naj pri svojih ukrepih postopa pravično in gleda strogo na to, da ne postane odvisna od »informacij« ljudi, katere smatra naša javnost za najslabše in moralno najbolj zavržene osebe v deželi. Posebno naj bo oprezna, ako nastopajo t. breznakačajneji pod krinko fašizma. Opozorilo, ki ga pošilja občni zbor vladi, je važno, kajti nič ne more fašizmu in državi bolj škoditi, kakor če ljudstvo vidi in spoznava, da je žrtev denunciacij, da se torej ne vlada po pravici in zakonu, temveč na podlagi ovadb. Občni zbor opominja vlado, naj bo previdna, kajti ljudstvo bi utegnilo zgubiti spoštovanje do države in državne avtoritete, ako bi ovaduhli odločevali pri ukrepih državne uprave.

Končno je občni zbor sprejel še naslednje resolucije:

1. Občni zbor naroča odboru, da po gledu drugih manjšinskih narodov čimprej izdelata podroben načrt za narodno obrambo na Primorskem.

2. Občni zbor naproša vse časnike, da se izogibajo strankarskih in osebnih sporov.

3. Občni zbor nalaga odboru, naj čimprej stopi v stik z društvi v Trstu in Istri, da se izvršijo takoj priprave za ustanovitev Narodnega sveta.

Dnevne novice.

— Dr. Ferdinand Tomažič. Včeraj popoldne ob poltrehje nenadoma preminul g. ministerialni tajnik dr. Ferdinand Tomažič. Bolehal je že dalje časa, pa vendar nihče ni mislil, da nam ga ugrabi neizprosna smrt tako hitro. Najprej se ga je lotila angina, potem vnetje rebre mrene in vnetje na nogah. Misli-lo se je, da je iz vsake nevarnosti; popoldne pa mu je postalo slabo in zastalo mu je za vedno njegovo blago srce, v naj-lušči moški dobi; saj je bil komaj 38 let star. Pokojni Ferdinand je bil izvrsten upravni jurist, ne samo sposoben, marveč tudi delaven in vreden uradnik. Iz deželne službe je po prevratu bil sprejet v državno službo. Nazadnje je bil do-deljen oddelku za kmetijstvo, kjer je imel referat za vodo. Pokojnega ne bo bridko pogrešala samo njegova tako kruto udarjena družina, marveč tudi vsi številni njegovi prijatelji. Saj je bil zlata duša, kremenit značaj, poštenjak od nog do glave in ljubezniv družabnik, iskreno pobožen mož in nadvse dober družinski oče. Bil je odličen in odločen pristaša SLS, dasi aktivno v politiko ni posegal. Zapuščala ženo in dva otročička. Njegovi težko prizadeti rodbini naše iskreno so-žalje!

— Izenačenje koledarjev. S 1. oktobra t. l. je uvedla tudi pravoslavna cerkev gregorijanski koledar, kakor je bil to sklenil carigrski pravoslavni koncil meseca maja t. l. Ker se s tem izenačijo tudi prazniki, ima to tudi velik praktičen pomen.

— Nov dvorni maršal. Dosedanji dvorni maršal polkovnik Jaša Damjanovič je odšel na aktivno službovanje v armado njegovo mesto kot dvorni maršal pa je zavlzel kontreadmiral Dragotin Prica.

Berač v lastnem avtu.

V Uniji je več pisaren, ki se pečajo s prerokovanjem gospodarske bodočnosti. Izdajajo dnevna, tedenska in letna poročila. Vodilni ravnatelj neke take pisarne L. H. Sloan, se je precej tako izjavil, kakor sta se dr. King in dr. Mitchell. Reka je: »Navadno mislimo, da je meja povpraševanja po novih avtomobilih določena s dohodkih kupcev. A to ni tako. Šele nedavno sem bral o nekem beraču, ki se je pripeljal z doma v svojo »delavnico« v avtomobilu. Sicer pa to ni taka stvar. Meseca novembra 1922 so stali avtomobili 300 dolarjev, prej pa 350. »Dober« berač ima to vsoto brž nabrano, če zna vzbuditi usmiljenje občinstva. In če je potem hitro na licu mesta, koliko prihrani čas in s tem koliko denarja! Zanimivo je p vseeno, če se berač pripelje v avtu na svoj prostor.«

Bodoča cena bencina bo na števil avtomobilov dosti bolj vplivala, kakor p nakupna zmoglost prebivalstva. Ze neka časa sem gredo cene avtov v neko smer, ki je splošni tendenci naravnost nasprotna. Dočim so se delavske plače naprat predvojnemu času dvignile za 100 odstotkov in cene vseh potrebščin za 50 odstotkov, so se cene avtomobilov znižale; sicer, če vzamem dva voza cenene katagorije, pri enem za 39, pri drugem pa za 40 odstotkov. (Dalje sledi.)

nam pravijo, da bi si smelo privoščiti avto samo poltretji milijon Amerikancev, kajti samo toliko jih je priznalo več kot 2000 dolarjev letnih dohodkov.« To pa seveda dotičnik sam ve, kako ljudje dohodke priznavajo. Majnika 1921 je objavil vodja enega največjih obratov avtoindustrije članek, ki pravi: »Resnica je, da smo producirali več avtov kakor jih pa more trg sprejeti, in da trpi naša avtoindustrija na nevarni inflaciji: milijoni avtolastnikov bodo prej ali slej morali avte prodati.«

Dr. Wilford King je spisal klasično delo o dohodninskih razmerah v Uniji, iz njega črpajo pesimisti svoje podatke. Marsikaj se je od tedaj že spremenilo. Glede nasičenosti avtotrga je pa to-le rekel:

»Zelo težko je določiti mejo za sprejemno zmoglost trga. Enkrat bo trg gotovo nasičen in stali bomo ob tej točki kakor ob kamnati steni. Morebiti. Morebiti bo pa razvoj bolj počasen; še malo gospodarskih pojavov je naenkrat prenehalo. Jaz za svojo osebo mislim, da še ne bomo takoj nasičeni. Velik del avtomobilov neposredno ustvarja bogastvo naroda in mu je kot takemu zagotovljeno trajno mesto v gospodarstvu, 30 odst. vseh avtomobilov imajo poljedelci; prihranijo jim toliko časa in jim odprejo toliko novih trgov, da se izvrstno splačajo in še več kot izvrstno. Njih vzdrževalni stroški so glede na ves narod skrajno majhni, njih korist pa zelo

velika. Zato v teh pogojih ni treba dveh tisočletnih dohodkov, da imamo avto; avto se nasprotno sam vzdržuje. To velja tudi za vse one avte, ki jih imajo poklicni ljudje; zdravniki, inženjerji, trgovski potniki itd. Število teh ljudi je danes milijon in se avtomobila vedno bolj poslužujejo. Veliko je takih avtomobilov, kojih posest omogoča lastnikom bivanje daleč izven mest, kjer je najemnina za stanovanje bolj poceni; v takih slučajih plačamo avto s prihrankom na najemninu in je avto premoženje tvarjajoč činitelj.«

Tudi dr. Mitchell, profesor nacionalne ekonomije na vseučilišču v Kolumbiji, pravi, da je Amerika še zelo oddaljena od trenutka nasičenosti. »V ameriško rodbino imam največje zaupanje. Nakup avtomobila nas ne bo ruiniral, kakor nas tudi nakup svilenih srajc ni. Rodbina bo stala kljub temu v okviru svojih dohodkov; to se pravi; ne bo več izdala kakor premore. Lahko grajamo način, kako zapravlja denar; mislim pa, da je denar v avtomobilu prav dobro naložen. Ker se bodo obratni stroški zmanjšali, ker bodo avtomobili še bolj poceni in varni, lahko računimo na podvojitve števila ameriških avtov. Prodaja se bo ravnala precej natančno po blagostanju vse dežele. V nekaterih velikih agrarnih državah ima danes že skoro vsaka rodbina svoj voz.« — Misli je na agrarne države v Uniji.

— **Odprava vojaških dovoljenj za potovanje.** Vojno ministrstvo je izdalo naredbo, glasom katere za potovanje v inozemstvo ni več treba dovoljenja vojaških oblasti, ampak zadostuje dovoljenje policijskih oblasti, oziroma ministrstva za socialno politiko.

— **Počtna hranilnica.** S 1. oktobrom je začel v Belgradu poslovati centralni urad poštne hranilnice za celokupno ozemlje SHS. Preko tega urada se vrši tudi čekovni promet za Srbijo ter je s tem urejeno predkazovanje denarja na vse poštne urade v državi. Za vodjo novega urada je imenovan dr. Fran Pavlič.

— **Beseda za pisatelje.** Milan Marjanović priobčuje v »Slobodni Tribune« članek pod naslovom: »Beskudni književnici«. V članku opozarja, kako mačehovsko naša jugoslovanska javnost zanemara umetnike, ki delajo s peresom. Dočim se za obrazujoče umetnike in glasbenike snujejo srednje in visoke šole, tečajji, knjižnice, ustanove, podpore itd., se za izobrazbo pisateljev, književnikov in časnikaarjev nihče ne zmeni. Ni čuda potem, da razen bogonadarjenih talentov, ki jih je pa malo, vsi drugi zaostajajo pod srednjo mero in ne morejo razviti svojih sposobnosti. Zato je dlasti tudi naša žurnalistika tako malenkostna in okorna. Člankar zahteva, naj država v bodoče posveča svojo skrb tudi napredku pisateljstva. Med drugim naj država ustanovi v raznih pokrajinah (ob morju, na severnih ravninah, v gorskih krajih in v Stari Srbiji) domove za pisatelje, da bodo mogli spoznavati zemljo in prebivalstvo in se obogatiti z novimi mislimi.

— **Mestni šolski ambulatorij v Zagrebu.** 29. septembra se je v Zagrebu vršila slovesna otvoritev mestnega šolskega ambulatorija, ki je takoj začel poslovati.

— **Zupanska volitev v Pragi.** Dne 1. t. m. so v Pragi volili župana. Izvoljen je zopet dr. Bana, ki so ga volili češki narodni socialisti in narodni demokrati ter je dobil 66 glasov. Komunist Tužil je dobil 24 glasov, ker so zanj glasovali tudi Nemci; 10 glasovnic je bilo praznih.

— **Društvo finančnih konceptnih uradnikov na Slovenskem** ima svoj izredni občni zbor dne 6. oktobra 1923 ob 19. uri v restavraciji »Pri Levcu« na Gosposvetski cesti v Ljubljani.

— **Znamenje časa.** Vsak čas čitamo v časopisih, da je zatvorjena ta ali ona pošta, da je ugasnila tam in tam pomožna pošta. Tako se je v zadnjem času zatvorila pomožna pošta Retnje in pa pomožna pošta Banja Luka. Vse to pa se godi, ker naša vlada v Belgradu ne plačuje ljudi, kakor bi jih morala v današnjih dragih časih. Svoje dni so se ljudje prerivali za državna mesta, danes se razpiše uradniško mesto, pa se ne zmeni zanj živ krst.

— **Statistika izseljevanja v avgustu t. l.** V mesecu avgustu se je izselilo iz naše države skupaj 664 oseb, 393 moških in 271 ženskih. Po profesiji je bilo kvalificiranih 116, nekvalific. 305, kmetov 100, otrok 89, svobod. profesije 54. V Združ. države se jih je izselilo 387, v Kanado 46, Argentino 219, Avstralijo 12. Skupno število izselencev od 1. januarja do 31. avgusta t. l. znaša 2976. Poleg tega šteje naših državljanov, je odpotovalo iz naše države v istem času 1144 zunanjih podanikov.

— **Iz Vodice nam pišejo:** Z letošnjo letino smo lahko prav zadovoljni. Zita smo pridelali dosti. Nekateri kmetje so namlatili še enkrat več kakor lansko leto. Letos je dala zlatev po 120 mernikov pšenice, lani jo je bilo po kaščah ob tem času komaj po 50 mernikov in to pri dobrih kmetih. Na travnikih smo dosti nasušili sena in otave. Prosa smo izredno dosti nameli, ajde so lepe, da je veselje. Da bo rope in zelja tudi dosti, se vidi ra prvi pogled. — Najmanj se moremo pohvaliti s sadnim drevjem: česar je bilo lansko leto preveč, je letos premalo. — Naročniki ljubljanskih dnevnikov in pa trgovci pogrešamo dnevno poštne zveze v Ljubljano. Poštno ravateljstvo bi nam jako ustreglo, če bi se zopet uvedla dnevna poštna vožnja med Vodiciami in Št. Vidom, kakor smo jo imeli pred vojsko.

— **Potes.** Dne 1. t. m. okoli 11. ure 42 minut dopoldne so beležili vsi instrumenti zopet bližnji potres v daljavi 300 km. Ognjišče isto ko 26. t. m. — Observatorij pod Triglavom v Belar.

— **Po izvršeni tatvini na postaji Otoče,** se je izvršil istotam v znani kapelici sv. Antona v noči od 30. septembra na 1. oktobra. Tatovi so delali z umetnimi ključji. Ker se jim »Melo« ni kaj izplačalo — so kip sv. Antona preorijentirali. S tehničnimi sredstvi opremljena banda naj bi se nekoliko bolj zasledovala od občinstva in žendarmije.

— **Zvišanje poštних pristojbin v tuzemskem paketnem prometu.** Kakor se nam poročajo, se bodo s 15. oktobrom 1923 zvišale poštne pristojbine za pakete v tuzemskem prometu, in sicer tako-le: a) Težna pristojbina: do 3 kg 8 Din, od 3 do 5 kg 12 Din, od 5 do 10 kg 25 Din, od 10 do 15 kg 40 Din, od 15 do 20 kg 50 Din. — b) Za pakete večjega obsega (ločenke) se plačuje dvojna težna pristojbina. — c) Vrednostna pristojbina, postavnina, obvestnina in druge paketne pristojbine ostanejo neizpremenjene.

— **Pobegnil je Anton Mikša,** ki je bil radi tatvine, goljufije in nasilja zasledovan. Dne 10. avgusta t. l. je bil zasačen in prijet, oddajo v zaporu pa je zopet pobegnil.

— **Iz blaznice je pobegnila 35 letna Julija Podkrajšek,** doma iz celjske okolice, srednje velikosti, okroglega obraza, oblečena v plavo obleko z belim roboem na glavi.

— **Smrtna nesreča.** Na Suhi pri Kranju je električni tok močan 220 voltov ubil fanta Ziberta (Dolnovega), ki je doma napeljal žico.

— **Namesto k poroki v smrt.** 21 letna, splošno priljubljena in spoštovana učiteljica Luisa Bonelli v italijanskem mestu Canticattini Bagni, se je imela te dni poročiti. Zadnji dan pred poroko je dovršila svojo dolžnost v šoli, uredila še vse zadnje priprave za poroko. Končno je šla še k župniku, da se z njim točno dogovori zaradi ure poroke in ostale. Toda j ji je pa župnik obzirno odkril, da je njena družina pri njem najodločnejše posredovala, naj poroke ne izvrši, ker starši nikakor ne marajo tega zakona. (Družina je namreč po velikem delu živela od zaslužka mlade učiteljice in se je bala izgubiti to podporo.) S poroko torej vsaj zaenkrat ne more biti nič. Učiteljica se je nato tiho poslovila, šla domov po revolver, se vrnila v župno cerkev in se tu pred glavnim oltarjem ustrelila.

— **Junaški japonski telegrafist.** Eden izmed junakov strašnega potresa na Japonskem je uradnik brezlične postaje Tomikita, Tapi Yonemum. Tri dni je vztrajal brez pomočnika, brez jedi in spanja na svojem mestu. Parkrat so se mu aparati zaradi potresnih sunkov pokvarili, pa jih je vselej sam popravil, da je tako mogel neprestano pošiljati ladjam poročila za pomoč. Oddal je mnogo avtentičnih poročil o strašni nesreči.

— **Konec ruske naselbine v Berlinu.** V nobenem evropskem mestu se niso ruski bogunci tako domače uredili kakor v Berlinu. Tu so imeli svoje velike knjigarne, gledališča, gostilnice, slaščičarne itd. Zaradi stanovanjske stiske in ker so se mnogi Rusi pečali s špekulacijskimi posli, jih Berlinčani niso najraje imeli. Sedaj si bodo lahko oddihnil: Rusi trumoma zapuščajo Berlin. Strahovita draginja vseh življenjskih potrebščin in stroge odredbe, ki onemogočajo nadaljne kupčije z marko, ženejo Ruse v prijaznejše dežele. Njihov odhod pa znači za Nemčijo vendar le izgubo, ker so le puščali tam mnogo denarja.

— **lj Cercle Français.** Ker se obeta za francoski pouk v I. kurzu tolikšna udeležba, da bo zanjo ena učilnica premajhna, je sklenil odbor, da se otvori za ta kurz paralelna, v kateri se bo vršil pouk istotako ob pondeljkih in sredo od 18—19½, počenši s 3. oktobrom. Vsled tega se sprejmejo v I. kurz lahko še novi frekventanti, ki naj se priključijo pri šolskem slugi I. drž. gimnazije g. Schottu. V III. kurzu se dodaja še ena ura literarnih predavanj (predava Mme. Jeras) in sicer ob četrtkih od 17—18.

— **Stiska nemških mest.** Državna zveza srednjih in malih mest v Nemčiji je pred koncem minulega meseca poslala državnim in deželnim vladam nujno prošnjo za denarno pomoč. Brez te pomoči je za mnogo mest katastrofa neizogibna ter bodo morala s 1. oktobrom ustaviti vsa plačila.

— **Gospodinja,** Vam to velja! Ostanite pri domačem blagu in zahtevajte pri trgovcu le »Pekatetec«. So najcenejše, ker se zelo nakuhaajo.

Gospodarstvo.

Janko Jovan:

Še en vzrok pomanjkanja razpoložljivega denarja.

Tožbe o pomanjkanju denarja se vedno bolj množe. Denarja manjka industriji, trgovini, — zlasti pa malemu obrtniku, ki tudi pod najtežjimi pogoji ne dobi več kredita.

Kot vzroke pomanjkanja denarja navajajo zmanjšano vrednost naše valute in vsled tega premajhen obtok novčanic in prenizko odmerjeni eskomptni kredit Narodne banke.

Da eskomptni krediti Narodne banke res niso veliki, mora vsak priznati. Ti krediti znašajo po stanju koncem I. 1922 razdeljeni na posamezne kategorije gospodarstva sledeče: denarnim zavodom dinarjev 1.068.027.000, industrijskim podjetjem Din 382.369.000, trgovini Din 345.133.000, ostalo raznim institucijam. Od tega participira Srbija s 740 milijoni, Slavonija in Hrvatska s 586 milijoni, Bosna s 120 milijoni, Vojvodina s 135 milijoni, Dalmacija s 34 milijoni, Slovenija z 267 milijoni. Zlasti še če preračunamo te svote v zlato vrednost in upoštevamo, da bi potrebovali te kredite industrija in trgovina v precejšnji meri za nabavo predmetov, ki jih je treba plačevati v zlati valuti, stopi nizka odmera tem bolj v ospredje.

Vse to priznavamo, moramo pa vendar biti toliko pravični, da iščemo vzrok pomanjkanja denarja ne le v nizki odmeri eskomptnega kredita, temveč tudi v načinu, kako so banke, ki so eskomptne kredite dobile, iste upravljale. Narodna banka dovoljuje kredite na menice, ki nosijo najmanj tri podpise. V praksi bi se izvršila transakcija tako, da izroči kupec trgovcu oz. industriji za vrednost kupljene blaga mesto gotovine menico, a trgovec oz. industrijec prejme od svoje bančne zveze za to gotovino, a banka zopet od Narodne banke. Ker računa Na-

rodna banka le 6 odstotne obresti, bi bili krediti zelo povoljni in kratkoročni. S temi krediti bi bilo pomagano trgovcu-kupcu, veletrgovini in bankam. Prvi unovči kupljeno blago tekom meničnega roka, da z denarjem, skupljenem za blago, plača pravočasno menico v času zapadlosti, veletrgovina in industrija dobi tako za daljno poslovanje denarna sredstva, ne da bi bilo treba čakati na gotovino za prodano blago, banka pa ima pri tem lahko gotov zaslužek brez vsega rizika. Tako bi moralo biti in bi po pravici lahko pričakovali, da bode, vendar so banke stvar čisto preokrenile.

Po našem pojmovanju bi se morale banke pečati s pravimi bančnimi posli, t. j. trgovino z valutami, meničnimi posli, financiranjem podjetij, trgovino z vrednostnimi papirji, dovoljevanjem jamstva itd. Take banke smo nekaj poznali in vsaj pri nas le take. Po prevratu pa smo spoznali čisto drugačno bančno poslovanje. Videli smo najprvo, da se n. pr. srbske banke bavijo v prvi vrsti z blagovno trgovino in ta zgled je dobil kmalu posnemovalce. Pri nas se je pričela nacionalizacija industrije in ustanavljanje novih industrijskih podjetij. Banke so omamljene po bogatih dobičkih, mesto da bi financirale nove podjetnike, stopile na njihovo mesto same. Industrija ni več odvisna denarno od bank, temveč banke so gospodar industrije. Ta proces se je jel v Sloveniji in Hrvatski sistematično vršiti. Ni več posamezni primer tega gospodarstva, ampak to gospodarstvo je postalo sistem. Ne gre več za posamezne banke, ampak za banke sploh. Banke, ki niso vdeležene neposredno v industriji, so izjema. Imamo tedaj banke, ki se bavijo z blagovno trgovino in banke, ki se pečajo z industrijo.

Nov delokrog bank ni ostal brez posledic na denarni trg. Ne da se tajiti, da se je vsled zainteresiranja bank za industrijo, razvoj te izdatno pospešil. Ako bi banke industrijske podjetnike le financirale, bi bile neprimerne bolj skrupulozne v dajanju kreditov, kakor pa so bile v imobilizaciji kapitala v lastnih podjetjih. Enkrat začeto podjetje je bilo treba voditi naprej, četudi uspehi niso odgovarjali pričakovanju. Tako so postali ogromni kapitali imobilizirani, ki jih ne bo mogoče v doglednem času napraviti likvidne. Eskomptne kredite Narodne banke, ki so kot kratkoročni krediti namenjeni širšim uporabnikom, so banke v veliki meri zabile v svoja lastna podjetja. Manipulacija je bila lahka, ker posamezne banke so udeležene na ducate raznih industrij, vsled česar radi podpisov na menicah nikdar ni bilo treba priti v zadrego.

Posledice tega novega gospodarskega sistema pa čutijo privatni podjetniki, trgovci in mali obrtniki, občuti jih pa tudi Narodna banka. Ko je Narodna banka poskušala reducirati eskomptne kredite, je ta redukcija zadela na hud odpor od strani bank in to povsem razumljivo, ker, kakor že rečeno, se imobiliziran kapital ne da mahom, pa tudi ne v doglednem času spreminiti v likviden denar. Industrija in trgovina sta občutila posledico posredno in neposredno. Posredno, ker so dobile v bankah konkurenta, kateremu omogočuje tekomovanje ceni kapital, neposredno pa, ker jima je bila odvzeta možnost posluževati se eskomptnega kredita Narodne banke potom bančnih zvez. Menic najsolidnejših podjetij danes banke splošno ne sprejemajo, ker jih vsled izžerpanja kredita pri Narodni banki prevzeti ne morejo, če pa jih prevzamejo, je treba od meničnih kreditov plačevati obrestno mero, ki je vsaj za 15% višja nego obrestna mera Narodne banke. Če to gospodarstvo pravično presojava, moramo priznati, da je v veliki meri zgrešeno in na škodo podjetnikom, tako industrijecem, kot trgovcem. Banke so denarna sredstva, ki bi morala biti likvidna in stati uporabnikom v obliki kratkoročnih kreditov na razpolago, vezala tako, da so iz prometa malodane popolnoma odvzeta. Banke, ki se pečajo z blagovno trgovino, so toliko na boljšem, da je njihov denar dobljen iz eskompta Narodne banke vsaj v doglednem času povračljiv, dočim je v industriji investiran denar za nedogleden čas vezan. Tako ne napravimo nikake krivice bankam, če trdimo, da so same sokrvice na pomanjkanju likvidnega denarja.

Če pa občuti veleindustrijec in veletrgovec posledice tega gospodarskega sistema, ki so ga vpeljale banke, a jima je vsaj po gotovih pogojih dana možnost direktnega kredita od Narodne banke, je dvakrat tepen mali obrtnik. Zanj so tresorji bank zaprti in mu niti po najvišji obrestni meri ni mogoče dobiti za svoj obrat potrebnih denarnih sredstev. Zanj je odpomoč iz teh desolatnih razmer nujno potrebna.

Mali obrtnik si je skušal iskati pomoči v osnovanju obrtnih denarnih zavodov. Imamo obrtne denarne zadruge in banke, a vse to so zavodi, ki ne morejo niti od daleč zadostiti potrebi. Koncem preteklega meseca pa je zborovala belgrajska obrtna zbornica, da reši vprašanje dobivanja kreditov za obrtnike. Na tem zborovanju je bil glavni predmet sklepanje o ustanovitvi obrtne banke, ki bi imela namen preskrbovati obrtni-

kom kredit po ugodnih pogojih. Ustanovitev je zamišljena takole: V Belgradu se ustanovi obrtna banka pod tvrdko »Zemaljska zanatlijska banka«, ki bi mogla imeti tudi v drugih pokrajinah svoje podružnice. Njen namen bi bil izključno pomagati obrtnikom. Kapital banke bi bil 40 milijonov dinarjev, razdeljen v 4 obroke po 10 milijonov dinarjev. Prvi obrok bi bilo vplačati tekom 2 let po ustanovitvi. Od delniške glavnice vplačajo obrtniki 51%, 40% bi vplačala država, ostanek bi bil dan na splošno subskripcijo. Država bi imela svoj del vplačati takoj po ustanovitvi, da bi mogla banka z delovanjem takoj pričeti.

Ustanovitev te banke s pomočjo države bi bila velike koristi za obrtni stan. Poleg lastne delniške glavnice bi bil potreben banki zlasti eskomptni kredit Narodne banke. Ker predvideva pravilnik Narodne banke vsaj triletni obstoj zavoda, da mu more dovoliti potrebni kredit, bi bile potrebne za obrtno banko tozadevne olajšave, katere bi z ozirom na splošno korist vlada lahko omogočila.

Ker se je pri pogovorih o ustanovitvi te banke povdarjalo, da bi se mogle ustanoviti tudi podružnice v posameznih pokrajinah, je vsekakor umestna, da se ves nadalj, ni razvoj pazno zasleduje ter po odgovornih činiteljih zagotovi, ne le možnost, da bi ta banka smela imeti podružnice temveč nedvomno zagotovo, da se istočasno z ustanovitvijo centrale v Belgradu ustanove tudi podružnice v pozameznih pokrajinah, ter da bodo tudi krediti, ki jih bode smela banka dovoljevati, razdeljeni sorazmerno na posamezne pokrajine. Le če je to zagotovilo dano, se bode mogla smatrati za obkorožni zavod, ki zasluži, da uživa tudi od stran države čim večjo pomoč. Vsekako pa je ustanovitev take obrtne banke toplo pozdravljati, ker bi nje ustanovitev nudila edino verjetno zamišljeno možnost preskrbe denarnih sredstev za obrtni stan. Nujnost tretiranja tega vprašanja in forsiranje njene ustanovitve pa potrjuje upravičenost trditve, da so banke v svojem poslovanju zašle v stranpota in da so posledice njihovega gospodarstva že na vidiku.

Usodna ura.

Odlučiti se mora tako ali tako, negotovost in nesigurnost mora biti enkrat konec. Ta klic se sedaj na Nemškem ponavlja kar naprej. Gospodarska kriza se bliža višku, inflacijsko zdravljenje je pri kraju, izvoza ni, notranja kupčija je zastala, obrati ne delajo, število brezposelnih raste. Težkoča se kopiči na težkočo, in Nemčija se bliža tako težkim časom, kakor jih dosedaj še ni doživela. Tolažijo se še samo s tem, s čimer se Japonci, s pridnostjo in vztrajnostjo in da je vsake stvari enkrat konec. Če prihodnji dnevi nam morajo pokazati, če bo imela upustitev pasivnega odpora dalekosežne posledice in kakšne. Tako na zunaj, kakor na znotraj, je posledice težko oceniti. Vrhu tega smo videli, kako poskušajo z vpeljavo nove vrednote razčistiti zamotan denarni položaj, ustanovili bodo novo banko in ji bodo izročili agende dosedanje državne banke. Vse to pa ne gre kar tako in je treba železne volje in zelo velike discipline.

Zato so borzni krogi sedaj zelo oprezní. Na deviznem trgu je padec dolarja marsikakemu špekulantu prekrizal račune. Ker zadržana izvozna industrija ne potrebuje več večjih nabav surovin iz inozemstva, je fiktivna potreba inozemskih plačilnih sredstev zelo ponehala in zato so stali devizni kurzi razmerno nizki. Tudi velikanska draginja na denarnem trgu je prenehala. Če je hotel še pred kratkim kdo dobiti denar na kratek rok, je moral dati zanj 10 do 15% dnevno! Danes ga dobi za dva do tri odstotke. Za normalne čase je seveda tudi to neverjetno. Zboljšanje marke, čeprav le začasno, pa ni prav nič vplivalo na cene živil in drugih vsakdanjih potrebščin. V mali trgovini so drville cene skokoma za dolarjem. Ko so bile na višku, so pa kar tam ostale, ker so se bile med tem zaloge zredčile in deloma tudi popalnomo izpraznile, nadomestilo pa je bilo težko dobiti. Ker pa to zopet zadene ravno široke sloje prebivalstva, postajajo ljudje nezadovoljni in razdraženi, in to so sumljiva znamenja socialnega pomena. Prav isto je glede cen premoga, plina, vode, elektrike, povijanja železniških in poštних pristojbin itd., vse se kar prekupčuje.

Tudi trgovina z vrednostnimi papirji na borzi je sedaj drugačna kakor je bila prej. Marsikdo je svoje papirje prodal, ker mu je manjkalo denarja, in kurzi so padli. Poleg tega so tudi vsled začasnega zboljšanja marke padli milijonski in milijardni kurzi na polovico; in če je kdo kaj kupil nazaj, se je vprašal, po kakšnem kurzu bodo zamenjali papirno marko v novo vrednoto stalne vrednosti.

Bančna obrt se hoče znebiti malega prometa, da si prilhrani stroške in osobje; v primeri z dohodki so stroški danes res neizmerno veliki. In če odpahnem mali promet, ki da veliko dela in malo dobička, si dosti prihranim.

VELIK PADEC TUJIH VALUT IN DEVIZ NA DOMAČIH TRGIH.

Včeraj so na zagrebški borzi nenedoma silno padle vse tuje valute in devize. Italija je padla od preko štiri na 3.86—3.87 Din, London od 400 na 386—388, Newyork od 88 na 84.50—85. Dolarji

od 86 na 83.75—84, Praga od 2.68 na 2.47—2.61 i. t. d. Blaga vse polno na razpolago.

Curih gleda na padec s popolnoma mirnim ocesom in notira 6.35 za 1 naš linar.

g Zlatni trg. Na novosadski produkti borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 369 Din, ječmen 262.50 Din, koruza 260 Din, fižol 540 do 550 Din, pšenična moka št. 10 575 Din, št. 20 382.50—390 Din, št. 30 330 Din, otrobi 145—150 Din. — Tendence nespremenjena.

g Položaj češkoslovaške vžigalske industrije. Obratovanje v tvornicah za vžigalice se polagoma oživlja, ker se odpira nov izvoz vžigalic na Angleško, Turško, v Egipt, južno Afriko, Indijo itd. Kakor se čuje, nameravajo tvornice, ki izvažajo vžigalice v omenjene dežele, produkcijo še povečati. Vendar pa ni pričakovati, da bi se začelo obratovanje tudi v onih tvornicah, v katerih so svoj čas zaradi trgovske krize ukiniteli produkcijo.

g Izvoz češkega piva. V prvi polovici letošnjega leta se je izvozilo piva iz češkoslovaške republike vsega vkup za 2.278.629 čK, v isti dobi lanskega leta pa za 12.639.760 čK. Z ozirom na množino se je letos izvozilo piva za 40 odstotkov manj kot minulo leto. V prvih šestih mesecih t. l. je šlo največ češkega piva v baško deželo, in sicer v vrednosti 974.969 čK, kar znači približno 22 odstotkov vrednosti izvoženega piva. Drugi največji odjemalec je bila Nemčija (447.623 čK), a celokupni laški in nemški uvoz češkega je manjši, ko lanski samo nemški uvoz, ki je znašal 44 odstotkov skupne vrednosti.

g Produkcija železa v Angliji. Produkcija železa v Angliji je tokom avgusta v primeri s predidom mesecem nazadovala. Producciranih je bilo 600.000 ton litiga železa napram 655 tisoč ton v juliju, jekla pa 583.000 ton proti 624.0060 tonam.

g Papirnat denar v Franciji. Po izkazu francoske banke od dne 27. septembra preteklega meseca je znašal obtok bankovcev 37 tisoč 625 milijonov frankov in je od prejšnjega tedna sem padel za 18 milijonov. Kovinska podlaga je znašala istočasno 5800 milijonov frankov.

BORZA.

Curih, 2. oktobra. (Izv.) Devize: Pešta 0.08, Berlin 0.000020, Italija 25.27, London 25.49, Newyork 560.75, Pariz 33.35, Praga 16.7750, Dunaj 0.007850, Sofija 5.50, Belgrad 6.35, Varšava 0.0013. — Valute: n. a. K 0.0079. Zagreb, 2. oktobra. (Izv.) Devize: Berlin 0.000020—60, Italija 3.87—3.94, London 386—388, Newyork 84.50—85, Pariz 5.2750, Praga 2.47—2.61, Dunaj 0.1190—0.1210, Zürich 15.35—15.50. — Valute: dolar 83.50—84.

Primorske novice.

p Skrajna omejitev srednjih šol. Italijanska šolska oblast je odredila, da smejo srednje šole sprejeti le omejeno število učencev, to je največ po 35 v en razred. Navala na srednje šole je bil pa že pred vojno tak, da je imel na goriški gimnaziji prvi razred po štiri paralelke. Po zadnji odredbi italijanske šolske oblasti bi postala srednja šola predpravica protežirancev, delavski in kmetijski sinovi bodo izključeni. Da temu ne vzdržnemu položaju vsaj nekoliko odpomožejo, so sklenili nekateri goriški učitelji, da takoj otvorijo zasebno gimnazijo. Seveda bo pa tu pouk zelo drag in žepi staršev bodo dvakrat prizadeti. Zares lepo izvršuje Italija svoje namišljeno kulturno poslanstvo med podjarmljenimi narodnimi manjšinami!

p Italijanski zvodniki na poslu. »Gor. Straža« poroča, kako hodi po goriških vaseh neki »slikar« iz Italije in zvalja s seboj slovenska dekleta pod pretezo, da jih vzame v službo. Tako je to dni čakal v Podbrdu z nekim slovenskim dekletom na vlak. Neki domačin, ki dvomljivo »slikarja« nekoliko pozna, je v kratki odsotnosti »slikarja« pristopil k dekletu in jo vprašal, kam je namenjena. Rekla je, da gre s tem gospodom, ki jo vzame kot natakario v svojo gostilno. Domačin je nato dekleta poučil o resnici, nakar je takoj pobrala svojo prtljago in odhitela domov.

p Zalostne moralne razmere v Istri. Začnja »Istrac« zopet toži nad množestvinih koruznihi zakoni po istrskih vaseh. V eni sami slovenski vasi je 12 takih parov. To so vojne vdove, ki dobivajo po padlih možeh pokojnino; da je ne izgube, se ne poroče ter žive z drugim možem na vero.

p Ples kot sredstvo raznarodovanja. V Praprečah, občina Dekani pri Kopru, so te dni blagoslovili novo pokopališče. Ob tej priliki se je brala tamkaj sv. maša — prvič, odkar stoji vas. To priliko so porabili mladi fantalini, da prirede javen ples. Zaman je svaril župnik in se je upirala vsa vas — fantje so imeli za seboj fašiste in ples se je vršil. Namen fašistov pri tem je jasen: z demoralizacijo do raznarodovanja.

p »Dante Alighieri«. Začetkom minolega tedna je zborovalo v Padovi društvo »Dante Alighieri«, ki ima baje namen širiti italijansko kulturo v inozemstvu, ki je pa dejansko le avaden pospeševatelj raznarodovanja narodov, ki žive skupaj z Italijani. Tako je to društvo s svojimi bogatimi sredstvi že pred vojno vzdrževalo v slovenskem Primorju zloglasno Lego Nazionale, ki je kupovala duše slovenskih in hrvatskih otrok. Tudi to pot so imeli legionarji na zborovanju D. A. veliko besedo. Profesor dr. Muratti iz Trsta je opozar-

jal na 400.000 Slovanov v Italiji, ki ji je treba pridobiti za italijansko kulturo, to se pravi poitalijančiti. Kako mislijo to izvesti, so tudi povedali na zborovanju. Rekli so, da bo v kolah oskrbela raznarodovanje država sama, »Dante Alighieri«, »Lega Nazionale«, »Italia Redenta« in druga društva pa morajo prevzeti mladino, ki še ne hodi v šolo in snovati zanjo otroške vrste, in potem mladino, ki zapušča šolo. Tako upajo mladino zagotovo uropati lastnemu narodu, lastnim roditeljem. Toda tudi tisti, proti katerim so naperjene te nakane ne spe!

p Solarne med Trstom in Koprom osuše? Italijanske oblasti se pečajo z načrtom, da se solarne med Trstom in Koprom potom nasipa ob morju osuše in izpremene v rodovitno polje. Na ta način bi pridobili za poljedelstvo približno 170 ha zemlje. Tod naj sčasoma steče električna železnica, ki bi vezala Trst s Koprom in Pulo. Električno silo bo dala Soča.

Štajerske novice.

š Duhovniške spremembe. S 1. oktobrom je postal o. Alf. Svet, župnik pri Sv. Petru in Pavlu v Ptujju, o. Pius V. krelj pa župnik pri Sv. Vidu pri Ptujju, kamor je prišel Jože Presnik za kaplana, novomašnik Janez Kokošinek pa na njegovo mesto k Sv. Marijeti na Ptujju.

š Usposobljenostni izpiti za obče ljudske in moškanske šole pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljskišču) se prično dne 5. novembra t. l. ob 8. zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za pristup k izpitu naj se predložijo po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najkasneje do 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Prošnje naj se pišejo na celo polo in kolkujejo s 3 Din, priloge pa z 1 Din. Posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. M. Pirč, predsednik.

š Ustanovni občni zbor podružnice Vrtarskega in sadjarskega društva v Mariboru se je vršil v nedeljo, dne 30. septembra t. l. v vinarški šoli. G. Kegl je otvoril občni zbor, kot predsednik mariborskega vrtarskega društva, ter predlagal, da se preosnuje mariborsko vrtarsko društvo v podružnico Vrtarskega in sadjarskega društva za Slovenijo v Ljubljani s sedežem v Mariboru. Predlog je bil soglasno sprejet. Nato se je izvolil odbor. Društvo ima svoj sedež v Mariboru v vinarški šoli.

š Dostavek. K naši notici od sobote, dne 29. t. m. o samomoru posestnice g. Goričan je treba pristaviti, da je izvršila nesrečnica ta čin v popolni duševni zmedenosti. Bolehala je že več mesecev na tej bolezni. Ranjka je bila skrbna mati svojih otrok. Rodbini naše iskreno sožalje.

š Razne tatvine. Te dni je došla za mariborskega trgovca M. Bidouca večja množina manufakturnega blaga iz Trsta. Pri zacarinjenju se je glasom fakture dognalo, da je vse v redu. A kako začudenje, ko dospe blago v skladišče trgovca. Ko je natančno glasom faktur pregledal blago, je videl, da manjka okoli 100 m sukna. Preiskava je v teku. — Ravno tako je železniško osebje na postaji Prevalje dognalo, da je bil neki vagon, določen za postajo Prevalje med potjo odprt. Manjkalo pa je pri pregledovanju: 3 vreče sladkorja po 100 kg, 1 vreča kave, 1 vreča papirja, 1 vreča konoplje. Škoda znaša okoli 40.000 K.

IZ PTUJA.

Sedemdesetletnica. Te dni obhaja sedemdesetletnico rojstva star Ptujčan, ki si je pridobil na narodnem in gospodarskem polju lepih zaslug, to je odvetnik dr. Jurtela. Gospod nikoli ni bil naš somišljenik, razen v času, ko smo bili vsi edini in ko je bil skupen nastop vseh štajerskih Slovencev proti Nemcem potreben, ko smo tvorili enotno narodno falango. Le malo je Slovencev v Ptujju, ki so tako dolgo v narodnem boju kakor on. Dr. Jurtela je predsednik Hranilnega in posojilnega društva. Pod njegovim vodstvom je Posojilnica sezidala lepo hišo, v kateri je danes Brenčičeva trgovina z železom in Orožnova lekarna. Kupili so tudi Plojevo hišo. V štajerskem deželnem zboru je dr. Jurtela zastopal vedno koristi Slovencev. Bil je namestnik deželnega glavarja. On je še iz dobe, ko se je začelo ptujsko slovenstvo zbirati v Narodni čitalnici, ko so še zahajale nemške rodbine v čitalnico k slovenskim prireditvam. Narodne koristi je branil spretno tudi s peresom ter bil vnet sodruđnik lista »Südsteirische Post« in drugih. Slovenski visokošolci so ga prištevili svojim dobitnikom, marsikateremu je z razpisanimi ustanovami ptujске Posojilnice omogočil študije. Spoštovalo ga je vse in ga še spoštuje. Narodna vlada mu je ob prevratu poverila gerentstvo ptujске občine. Ne bi bilo škodovalo, nasprotno mnogo bi bil koristil, če bi bil ostal gerent. Starost in drugi vzroki so bili merodajni, da je opustil gerentstvo, kar so vsi treznomisleči Ptujčani obžalovali. Nekaj ga je vedno dičilo in ga še diči — to je slovenska poštenost. Zato mu tudi mi kličemo ob sedemdesetletnici: Še na mnoga, srečna leta!

Ptuj. Ptujški dopisnik »Jutršnjih Novosti« odgovarja dne 23. septembra na notico v »Slovenec« z dne 20. septembra o C. M. skupščini v Ptujju. Naši notici nimamo ničesar dodati. Kar tam stoji, je res. Pri-

pomnimo samo, da bomo v prihodnje jako oprezni, če se bomo zopet udeležili take skupne narodne slavnosti. Kdor zna časopise čitati, je to izvedel že iz »Slovenca«, ki ni pisan za politične analifabete.

Ljubljanske novice.

lj Koncert komornega kvarteta Zika. Obdinstvo opozarjamo, da je koncert Zikovcev preložen in se vrši v četrtek, dne 4. oktobra točno ob pol osmih zvečer v Unionski dvorani.

lj Dramatična šola Udruženja gledaliških igralcev. Odbor Udruženja vabi vsa kulturna društva, ki prirejajo redno gledališke predstave, da priglase v čim največjem številu svoje člane v dramatično šolo. Na podlagi že objavljenega razglasa je razvidno, da bude imel vsak učenec dramatične šole najboljšo priložnost svoje tozadevne zmožnosti vsestransko izpopolniti. Članarina je minimalna. Natančnejša pojasnila se dobe v pisarni Udruženja (dramsko gledališče) dnevno med 14. in 15. uro. — Poleg že objavljenih gg. predavateljev bo predaval tudi g. dr. Bleiweis pl. Trsteniški.

lj Jugoslovansko društvo za proučevanje angleškega jezika javlja svojim članom in vsem interesentom, da prične s poukom v tečajih kot doslej. Konverzacijski večeri se vrše v sredah. Natančnejše informacije daje tajnica, gospa Copeland, Gosposvetska cesta 5, v prtljaju levo. Na razpolago so članom: bogata knjižnica, dnevni listi in revije v velikem številu.

lj Stavka čevljarjskih pomočnikov v Ljubljani. Ljubljanski čevljarjski pomočniki so pričeli dne 29. septembra stavkati.

lj Služba strokovnih učiteljc na gospodinjjski šoli »Mladica«. Mestna občina ljubljanskega razpisuje mesti dveh strokovnih učiteljc za gospodinjjsko šolo v poslopju »Mladica«. Pogoj strokovni izpit iz gospodinjstva ali pa kandidatnje za tak strokovni izpit. Služba je provizorična in odpovedljiva na 14 dni. Plača in natančnejši pogoji po dogovoru. Prošnje so vložiti do petka, 5. oktobra 1923 opoldne pri mestnem gospodarskem uradu.

lj Tedenski zdravstveni izkaz. Od 23. do 29. septembra 1923 je bilo v Ljubljani rojenih 24 in 2 mrtvorojena. Umrlo je v tem času 15 oseb, od tega 5 tujecev. Vzrok smrti v 5 slučajih jetika, v 1 škrlatica, v 1 trebušni legar, v 1 možganska kap, v 1 rak, ostalo druge bolezni.

lj Nalezljive bolezni v Ljubljani. Od 23. do 29. septembra t. l. so bili v Ljubljani nanznanjeni sledeči slučaji nalezljivih bolezni: 2 slučajja davice, 5 škrlatice, 3 legarja in 6 griže.

lj Štorklja na cesti. Dne 29. septembra je povila na Dunajski cesti pred novo hišo mestnega dohodarstvenega urada posestnikova žena Josipina Lani zdravo moško dete. Mater so z novorojenčkom prepeljali z rešilnim vozom v bolnišnico.

lj Nezgoda. V skladišču Zalta & Žilič na Dunajski cesti je vajenec Silvo Jeločnik tako nesrečno padel, da si je zlomil desno nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

lj Tatvina na glavnem kolodvoru. Služkinja Apolonija Močnik iz Turjaka je dne 1. oktobra t. l. oddala neki deklici na glavnem kolodvoru v varstvo en zavitek z obleko v vrednosti 1000 K. Deklica je z izročnim zavitkom zginila.

Bistvene določbe novega vojnega zakona.

(Dalje.)

Beguanci. — Duhovniki. Cortno dovoljenje.

Čl. 46. Vsak vojak, ki pobegne iz vojaške službe, mora čas ubegstva namadno odslužiti. Ako je kak vojak radi krivičnega dejanja sodnijskim potom obsojen v zapor, mora čas, katerega je prebil v zaporu, naknadno odslužiti.

Čl. 47. Nikdo ne more biti naš državljan, ako ni odslužil kadrskega roka. Ravnotako ne more postati nikdo državni ali občinski uradnik, kakor tudi ne duhovnik, ako ni zadostil vojaški službi. Tudi ne more nikdo začeti na svoje ime kakršnekoli obrti, ako ni odslužil kadrskega roka in če je dovoljenje za izvrševanje dotične obrti od državne ali samoupravne oblasti. Za one mladeniče, ki še niso izpolnili 21. leta starosti, ne veljajo določila tega člena, v kolikor se bodo samostojnega izvrševanja obrti. Prošnjam za sprejem v službo, navedene v tem členu, kakor tudi prošnjam za podelitev dovoljenja za samostojno izvrševanje obrti ali kadrskega javnega dela, mora prosilec prebržiti vojaško ispravico (to je knjižico, izdano vojaku ob priliki odpusta iz vojaške službe). Ako je prosilec oprščen vojaške službe, mora o tem doprinesiti uradno potrdilo, odnosno potrdilo o plačani vojnici.

Čl. 48. One, ki stopijo v državno službo kot začasno za vojaško službo nesposobni, se mora, ako bodo pred dovršitvijo 24. leta starosti poslani za vojaško službo sposobni, v svrhu odsluženja kadrskega roka iz državne službe odpustiti. Oni, ki postanejo med tem časom duhovniki, morajo svoj kadrski rok odslužiti v nebojevnihi edinicah.

Skrajšani rok.

Čl. 49. določa, da se službena doba skrajša na 9 mesecev v sledečih slučajih:

1. Onim, ki dovršijo do 27. leta starosti vseučiliške študije, srednje šole ali kakšno drugo tej enakovrstno strokovno šolo, najmanj 6 razredov gimnazije ali realke, ali pa tem enakovrstne šole in pod pogojem, da položijo tokom devetmesečne vojaške službe izpit za rezervnega častnika, oziroma ako dovršijo z dobrim uspehom šolo za rezervne častnike. Kdor v teku 9 mesecev vojaške službe ne položi imenovanega izpita, mora služiti 14 mesecev. Vsi navedeni lahko nastopijo vojaško službo tudi prej, to je že po dovršenem 18. letu starosti. Bogoslovci služijo 6 mesecev v bolnicah. Ako tekem 4 let ne dosežejo duhovskega stanu, morajo odslužiti cel kadrski rok. Katere šole so enakovrstne srednjim šolam, odreja vojni minister z v poštev prihajajočim ministrom.

2. V družinah, kjer še oče živi in pride na vrsto za vojaško službo najstarejši sin, ki pa nima brata, ki bi bil 17 let ali več star, služi ta skrajšani kadrski rok 9 mesecev. Ako je v taki družini več sinov, morata prva dva za prvorojenim sinom služiti cel kadrski rok. V družini, kjer ima prvorojeni sin enega brata mlajšega kakor 17 let, drugega pa starejšega kakor 17 let, morata prvorojeni in drugorojeni služiti po cel kadrski rok. V tem slučaju se dovoli šole tretjemu skrajšani rok 9 mesecev.

3. Skrajšani rok 9 mesecev se dovoli tudi tistim samcem, ki so podedovali kmetijo ali podjetje, katero so primorani osebno voditi.

4. Končno je dovoljen skrajšani rok 9 mesecev tudi sinovom onih družin, katere so izgubile v vojnah od 1912.—1920. leta 2 ali več sinov, bodiši da so v vojni padli ali pa na v vojni dobljenih ranah umrli. To pa velja samo do leta 1938.

Orlovski vestnik.

Sentpeterski Orel v Ljubljani. Danes, v sredo ob 8. uri zvečer običajen fantovski večer v Prosveti. Pridite vsi!

Narodno gledišče.

DRAMA.

Sreda, 3. oktobra: Zaprtó.
Četrtek, 4. oktobra: »Azazel«. Red A.
Petek, 5. oktobra: »Kar hočete«. Red F.
Sobota, 6. oktobra: »Smrt majke Judovjeva«. Izven.

Nedelja, 7. oktobra: »Judita«. Izven.
Ponedeljek, 8. oktobra: »Azazel«. Red C.

OPERA.

Sreda, 3. oktobra: »Novela od Stanca«, »Zapečatenca«. Izven.
Četrtek, 4. oktobra: Zaprtó. (Generalna vaja za »Aido«.)
Petek, 5. oktobra: Aida. Izven.
Sobota, 6. oktobra: Novela od Stanca: »Zapečatenca«. Red B.

Nedelja, 7. oktobra: »Nikola Šubić Zrinski«. Izven.
Ponedeljek, 8. oktobra: Zaprtó.

Sprememba repertoarja. Ker je vojaška godba odpovedala svoje sodelovanje pri Aidi v soboto, dne 6. t. m. se mora vršiti premijera Aide že v petek. Zato opozarjamo občinstvo prav posebno pa še abonente na to spremembo in na repertoar za tekoči teden kakor je zgoraj naveden.

Iz gledališke pisarne nam sporočajo, da je gospa Rewiczewa indisponirana, ter poje danes zvečer le da omogoči premijero. Občinstvo se prosi, da vzame to na znanje.

Novela od Stanca. Danes zvečer se uprižori prvičkrat na našem odru izvorna hrvatska opera Novela od Stanca (Salš o Stancu) delo brezdvomno najplodovitejšega živčnega hrvatskega skladatelja. Dejanje samo se odigra na glavnem trgu v Dubrovniku. Glasba pa je povsem moderna ter zahteva tako od pevcev kakor tudi prav posebno še od orkestra zelo mnogo. Delo je bilo že izvajano v Zagrebu pod taktirko Fr. Rukavine ter doseglo popoln uspeh. Glavno vlogo pojema našem odru g. Zatlcy, Dubrovčanka Djivo Sovilski, Miho g. Pugelj in Vlah g. Banovec. Kot vila nastopi g. Korenjakova, Dirigira g. Matačić, režira pa g. Šest. Kot čujamo se udeležiti premijere sam skladatelj dr. Božidar Širola. Po Noveli se poje enodejansko komično opero Zapečatenca, katero je komponiral Leo Blech. Delo je komično in se dejanje vrši okoli l. 1830. Kot župan nastopi g. Levar, njegova hčerka je gdč. Thalerjeva. Gospa Rewiczewa poje vlogo mlade vdove gospe Jere. Poleg teh nastopijo še gospe Smolenska, g. Kovač, Zupan, Finko, Parko in Bogojevič. Režija je v rokah g. Šesta dirigira pa g. Balatka. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer.

Prosveta.

pr Koncert komornega kvarteta »Zika« v Ljubljani. Jutri točno ob pol 8. uri zvečer se vrši v veliki dvorani hotela Union koncert komornega kvarteta »Zika« s sledečim sporedom: Josip Suk: Kvartet op. 31, št. 2. Ravell: Kvartet v F-duru, obsegajoč 4 stavke in 3. Anton Dvořak: Kvartet v Asduru, op. 105 s 4 stavki. Občinstvo prosimo da pred 8. uro zasede svoje prostore ter tak omogoči točen začetek. Zanimanje za jutranji nastop Zikovcev po mestu je splošno te je pričakovati zelo častnega obiska, ka umetniki tudi v polni meri zaslužijo. So n najboljšem glasu ter so njihovi abonanci koncerti, katere pripravajo posebno v razni mestih po Čehoslovaškem, vedno popolnoma razprodani. Z vsa pravico pričakujemo, da bodo tudi nocojšnji koncert v Ljubljani popolnoma razprodan. Vstopnice, katerih je precej na razpolago, so v predprodaji v M

ni knjigarni, na večer koncerta od 7. ure dalje pa pred koncertno dvorano. Ravnotam dobi tudi tiskani spored večera.

pr V ponedeljek, dne 8. oktobra 1923 se vrši v dvorani Filharmonične družbe historični koncert, na katerem bo podana proslava Francije v njenih pesmih od XII. stoletja dalje. Historični koncert je prav za prav predavanje zvezano z glasbenimi vložki. Predavanje se vrši v francoskem jeziku in sicer predava prof. Lucien de Plagry, poje pa gospod William Gwin, tenor pujskega konservatorija. Vstopnice za ta večer bodo od četrtka dalje v predprodaji v Matični knjigarni, kjer se dobiva tudi nanašni spored z celotnim besedilom petih pesmi in z glasbenimi pripombami francoskih avtorjev. Občinstvo, posebno ono, ki razume francoski jezik, vabimo da se v obilnem številu udeleži te kulturne prireditve.

pr *Prva hrvaška dioniška tiskara v Osijeku*, Kapucinska ul. 8, je izdala v svojem založništvu naslednje knjige:

Dr. Bujanović: »Kristologija in soteriologija«, 28 Din.

Izvadak iz »Obrednik« po sklepu gosposlov. episkopata (vezan) 10 Din.

Andlau-Flodin: »Zvavi Pija XI.« Igra v dejanjih, 6 Din.

Mäder-Strizić: »Potpuni ljudi«, katoliški mladinci, 4 Din.

Narcis Jenko: »Spiritus procellarum«. Roman v 3 delih, 16 Din.

Baar-Rakošev: »Župnikova gazdarica«, roman, prevod iz nemščine, 12 Din.

Za poštnino je treba dodati 2-5 Din. — Če dobro in lepe knjige osješke delniške tiskarne najtopleje priporočamo! — Ista tiskar-

na izdaja tudi edini katoliški nemški list, tednik »Christliche Volkszeitung« (mesetna naročnina 8 Din), ki ga istotako toplo priporočamo.

Turistika in sport.

Napovedana nogom. tekma med Haškom iz Zagreba in Ilirijo se ni vršila, ker je Zagr. nogom. podsavez oz. Jugosl. nogom. savez nastop Haška v poslednjem trenutku prepovedal. Oba kluba, posebno še Ilirija sta vsled tega gmotno prizadeta. Ker se nahaja po zagrebških sportnih krogih provokirani incident Gradjanski: Ilirija še v stadiju preiskave in je savez prejšnji teden splošno zabrano ZNP-a nad Ilirijo ukinil, provzročila ponovna nekorektnost, da ne rečemo zlobnost, Zagr. nogom. podsaveza v naših sportnih krogih silno ogorčenje. Ker je postalo popolnoma sigurno, da se tekma ne bo vršila, šele po dohodu dopoldanskega brzovlaka, se odpoved ni mogla dovolj razglasiti in je mnogo publike zamaj prišlo do igrišča. Zadeva bo imela gotove posledice in morda bo prav to pripomoglo, da se izčisti situacija v Jugosl. nogometnem savezu in tudi v Zagr. nogom. podsavezu, ki izziva veliko nezadovoljstvo v skoro vseh podsavezih in da se od-tranijo iz naše največje sportne organizacije osebe, ki v svojem slepem »lokalnem patriotizmu« delajo napako za napako na rovaš jugoslovenskega sporta.

Izpred sodišča.

Tatvina na kolodvoru v Kranju. Trgovac Zahret je imel na kolodvoru v Kranju več lanenega semena. Franc Gorjanc, rojen 8. decembra 1895 na Primskovem, pristojen

v Predosilje, delavec iz Primskovega št. 55 pa je nagovoril Zahretovega uslužbenca Franceta Hafnerja, da sta izmeknila tri vreče lanenega semena v teži 350 kg. Gorjanc je nato seme dal prepeljati v Kranj in ga shranil pri trgovcu Sircu, drugi dan pa ga je prepeljal v Medvode in ga tam prodal trgovcu Marjašiču. Poleg tega je Gorjanc ukradel Miroslavu Peterlinu v Kranju tri železne nosilke in isto prodal nekemu trgovcu v Skofji Loki. Za tatvine, katerih vrednost znaša 13.477 K 44 v je bil Gorjanc pri tukajšnjem deželnem sodišču obsojen na 10 mesecev težke ječe.

Gozdna tatvina. Jože Kernik, čevljar, star 22 let in Ivan Bohinj, posestnika sin, oba iz Leš, sta iz gozda župnika Ahačiča odpeljala 18 hlodov smrekovega lesa. Les je bil vreden 2000 K. Obsojena sta bila vsak na 10 dni strogega zapora.

Uradniška beda. Lovro Turk iz Toplice je imel plačati 1888 Din 10 p kot trošarino za vino. Nekoč je prišel k niemu po uradnih poslih finančni pripravnik Gabriel Paternel, bivši pekovski pomočnik iz Zagorja št. 48. Turkova hči ga je prosila, da ji prinese boleto za vino in mu istočasno izročila imenovani znesek. Paternel pa si je znesek pridržal in ga vporabil zase. Obsojen je bil na dva meseca ječe.

Pokvarjen mladenič. Viktor Kokalj iz Sneberja št. 13 je star komaj 14 let, a je že do skrajnosti pokvarjen ter tatvini in potepuštvo udan. Avgusta je izvršil dve tatvini v skupni vrednosti 1690 K. Poleg tega je izmaknil Janezu Snouju vojaško puško, s katero je 16. avgusta t. l. v revirju dr. Larynčiča streljal na ribe. Ker je bil prepovedan, se mu tatvina ni posrečila. Sodišče mu je odkazalo zato šesttedensko brezplačno stanovanje in brauo.

Pozvedovanja.

Izgubila je neka gospodična ročno torbico z denarjem v soboto popoldne od pol 2. do 2. ure na potu od Dravelj do Ljubljane.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 308 m n. m. viš.

Cas opazovanja	Baro-meter v mm	Termo-meter v C	Pathrom. diferenc. v C	Nebo, vetrovi	Padavino v mm
1./10. 21 h	740.1	15.9	0.4	v. obl. —	—
2./10. 7 h	738.9	13.1	0.6	megla —	—
2./10. 14 h	736.2	18.2	1.5	v. obl. —	—

Na celem kontinentu

je že mnogo let poznano izorno, povsod razširjeno desinfekcijsko sredstvo

Ki se porabja pri umivanju rok in aparatov, potem za vsakovrstno desinficiranje kakor tudi za odstranjevanje vsakega neprijetnega vonja. Dobi-va se v lekarni in drogeriji v izvorni opremi s priloženim navodilom o uporabi.

Generalno zastopstvo in zaloga za celo Jugoslavijo

»Jugopharmacija d. d.«

ZAGREB — PRILAZ 12.

Strojepiško

znanjem stenografije, srbohrvaškega, nemškega in po možnosti slovenskega pisarstva, sprejmo takoj pri večjem podjetju v Ljubljani. — Ponudbe z navedbo posredovanja je poslati pod št. U. L. R. 6154 na upravništvo lista.

VESTNEGA in AGILNEGA ZASTOPNIKA

ki je več trgovine s strojnimi oljem in ima dobre stike z industrijskimi podjetji, SPREJMEMO pod jako ugodnimi pogoji. Zmožni reflektantje naj pošljejo svoje ponudbe TAKOJ na POŠTNI PREDAL 102, LJUBLJANA 1. 6204

Čipkarice!

Gospodinje! Trgovci!

Z ozirom na razpoložljivo zalogo pristnega češkega LANENEGA SUKANCA in sicer številke 20, 25, 30, 35, 40, 80, 100, se isti prodaja po znatno znižanih cenah v naši prodajalni POD TRANČO št. 1. Vabimo nujno k nakupu, dokler traja zaloga! — OSREDNJA ČIPKARSKA ZADRUGA, Pod Trančo št. 1. 6279

Postrežnico pošteno, sprejmo v bližini kolodvora za 2 uri dop. in 2 uri pop. proti dobri plači. Naslov pove uprava lista pod št. 6256.

Pridno, močno dekle,

staro 15 let, poštenih starišev, s 6 razr. ljudske šole, želi na deželi mesta UCENKE v trgovini z mešanim blagom. Ponudbe na upravo pod »Pridna 101«. 6257

ISČEMO

kovaškega mojstra jugoslovenskega državljana, ki bi vodil večjo delavnico. — Ponudbe na RUDNIK MEZICA, KOROŠKO. 6208

Dve krtačarski delavki

SPREJMEM v delo proti dobri plači, ki bi bili zmožni za pripravljane žime in četini. Hrana in stanovanje v hiši na razpolago. Pismene ponudbe na upravo lista pod »KRTAČARSKI DELAVKI«. 6197

Zlatarski pomočnik

le prvovrstna moč, dobi takoj mesto proti dobri plači. — LUD. CERNE, zlatar-juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica 3.

PLETARJE

izurjene, sprejema proti dobri plači od komada PLETARNA V STRNIŠČU, r. z. z o. z., Slovenija. — Stanovanje preskrbljeno. — Delo stalno. 6112

Organist in cerkovnik

(CECILIJANEC) zmožen voditi godbo na pihala in tamburaški zbor, želi službo premeniti. — Naslov pri upravi lista pod številko 6251

SPREJME SE

trgovski pomočnik

kot POTNIK, ki pozna Gorenjsko, tren. agilen, simpatičen, v trgovini s specerijskim in kolonijalnim blagom na debelo. — Cenj. ponudbe se prosijo pod šifro »TAKOJ« na Aloma Company, Ljubljana.

Pomočnika

vodovodnega instalaterja res dobrega delavca, sprejme v trajno delo takoj JAKOB BABNIK, vodovodni instalater, Ljubljana, Poljanska cesta 3.

čevljarskega pomočnika

dobro izvežbanega, sprejemem takoj! Delo trajno, hrana in stanovanje v hiši, plača od para. Lovro Žagar, čevljar, Lesce 23.

Pozor kovači

in stavbeni KLJUČAVNICARJI! — Napredaj dobro ohranjeni ročni VRTALNI STROJ (Bohrmaschine) po nizki ceni. — Več v tovarni KUNC in Komp., Ljubljana Ambrožev trg. 6252

Poravnajte naročnino!

V najgloblji žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš najboljši vzor - soprog in oče, oziroma sin, brat, zet, svak in stric, gospod

dr. Ferdinand Tomažič

minist. tajnik

v torek, dne 2. oktobra t. l., po daljši bolezni, previden s tolažili svete vere, boguvdano preminul.

Pogreb nepozabnega ranjkega se vrši v četrtek, dne 4. oktobra, ob 3 uri popoldne, iz hiše žalosti, Slomškova ulica 7, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 2. oktobra 1923.

Vera Tomažič roj. Mulaček, Verica in Andica, soproga. hčerki.

Žalujoči rodbini: Tomažič in Mulaček.

Naš iskreno ljubljani, nepozabni soprog, oče, sin, zet, brat, svak in stric, gospod

Anton Lukanc

major v pokoju

je danes zjutraj ob 1 uri, previden s svetimi zakramenti, v 41 letu svoje starosti, po dolgem trpljenju v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega ranjkega se vrši v sredo, dne 3. oktobra, ob 4 uri popoldne iz deželne bolnišnice na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 2. oktobra 1923.

Ela Lukanc roj. Eckhardt, soproga. — Lucija in Mišel, otroka. — Evgenija Lukanc, mati. — Friderik in Zofija pl. Eckhardt, tast in tašča. — Rudolf, Mišel, Maks in Ivan Lukanc, bratje. — Jela Gričar, Marija Polec, ženi Jelaič in Elja Bončina, sestre.

Brez posebnega obvestila.

Tužnim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da me je po 47 letnem srečnem zakonu za vedno zapustil moj predragi soprog, ozir. predobri oče, stric in tast, gospod

Josip Harbich

mehanic

in se po dolgem in mučnem trpljenju, previden s tolažili svete vere, v 71 letu starosti v torek ob pol 7 uri zjutraj preselil v boljše življenje. — Pogreb nadvse ljubljene pokojnika se vrši v četrtek ob 4 uri popoldne iz hiše žalosti, Breg 14, na pokopališče pri Sv. Križu.

Sveto maše se bodo darovale v raznih cerkvah

Ljubljana, dne 2. oktobra 1923.

Globoko žalujoča soproga KATARINA HARBICH in OTROCI, ter OSTALI SORODNIKI.

Zahvala.

Za vse iskrene dokaze sočutja, ki so nam došli od blizu in daleč povodom prerane smrti našega srčno ljubljene soproga in očeta, gospoda

Ivana Kovač

višji finančni računski svetnik v pokoju

izrekamo tem potom vsem ljubim sorodnikom, prijateljem in znancem prav toplo zahvalo.

Osobito pa nam je dolžnost zahvaliti se vsem mnogoštevilnim udeležnikom pogreba in darovalcem vencev. Vsem: tisočera hvala!

Ljubljana, dne 2. oktobra 1923.

Rodbina Kovač - Korn.

Zahvala.

Vsem, ki so nam izkazali tolažilno sočutje povodom prebrice izgube našega nepozabnega očeta, starega očeta, brata, strica in svaka, gospoda

Alberta Derganc

brivca, antikvarja in meščana ljubljanskega

se tem potom globoko zahvaljujemo, zlasti iskreno zahvalo vелеčeni rodbini Krapeževi, ki nam je blagobotno odstopila začasno svojo rodbinsko grobnico, dalje gg. magistratnemu pod-ravnatelju Lauterju in mag. svetniku Govekarju kot zastopnikoma mestne občine, gg. stanovskim kolegom ranjkega, društva Sokola I. za častno zadnje spremstvo, pevskemu odseku Sokola I. in pevskemu zboru gospodarskega naprednega društva za šentjakovski okraj za v dušo segajoče žalostinke ter vsem, ki so pokojnemu darovali krasne vence in ga spremlili na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, dne 2. oktobra 1923.

V imenu vseh ostalih sorodnikov

rodbina Derganc.

ALFRED LAERI
veletrgovec

META LAERI ROJ. GRICAR

POROCENA

GENOVA LJUBLJANA

30. sept. 1923

Kot sostanovalec išče stanovanje brez hrane miren in soliden gospod v mestu ali predmestju. - Ponudbe in vprašanja na upravo lista pod »Sostanovalec 6272»

Razglas.

V najem se odda s 1. novembrom t. l. **LESNO SKLADIŠČE** s pisarno in lopo za hranjevanje lesa. Skladišče je popolnoma ograjeno in meji na državno cesto in kolodvor. Istočasno se na **JAVNI DRAŽBI** — ki se vrši v nedeljo, dne 7. okt. — **PRODA** ob 9. uri zjutraj v Zg. Domžalah hiš, št. 110, mali **MOTOR** na bencin, 1 žensko in 1 moško **KOLO** ter 2 stara **VOZOVA** z deli za vozove. — Natančni pogoji se objavijo pred pričetkom dražbe.

ZUPANSTVO DOMŽALE.

Novo črno brinje in suhe slive

ta **ZGANJEKUHO** ima v **ZALOGI**

I. Knez v Ljubljani

Gospodarska cesta 3.

NA PROSTOVOLJNI JAVNI DRAŽBI

se prodaja dne 11. oktobra 1923

posestvo

pod vložno št. 396. Zdinja vas, Trška gora pri Novem mestu, obstoječe iz parcele: 1230-1 vinograd — 1231-2 vinograd — 368-3 stavbišče, št. 36 — 1234-4 gozd, z letošnjo trgatvijo. — Dražba se vrši v pisarni notarja **BLEIWEIS-a**, Novomesto.

Borove štafle (morale) 3/4 in 1/2 cm, 4 m. kupimo več vagonov. Ponudbe na: **VEBLE** i **DRUG**, BEOGRAD, Bara Venecija.

Prodajam novo vilo

blizu Ljubljane. Stanovanje takoj. Cena 550.000 Din. Naslov v upravi pod 6259.

»KOLIZEJ«

Oprema stanovanj, družba z o. z. — Ljubljana, Gospodarska cesta 13 (preje Brata Sever) priporoča bogato izbiro pohištva od navadnega do najljepšega, prevzame vsa naročila, tudi za celotno opremo stanovanj. — Zaloga vseh vrst modrocev, in drugih tapetniških del. 6238

Za 70.000 Din

NAPRODAJ radi odpotovanja dobičkonosno podjetje z inventarjem v Ljubljani. Odstopim tudi meblirano stanovanje sredi mesta, 1-2 sobi. Ponudbe pod šifro »Podjetje 70.000« na upravnistično listo.

Kupim hišo v Ljubljani

tudi v predmestju, s prost. stanovanjem. Ponudbe pod: »Oktober 6273« na upravo.

Novi vinski sodi

(bačve) v vseh velikostih se dobe in popravljajo pri **Fr. Repiču**, Ljublj., Trnovo.

PIANINO

malo rabljen, (skoro nov), črno poliran, po ugodni ceni **PRODAJAM**. — **N. LOBODA**, Šmartno pri Litiji 49, II. nadstropje.

40 — 50.000 KOMADOV OBEEL JENIH, ZDRAVIH IN RAVNIH

kostanjevih drogov,

11 m dolgih in z ne manj kot 13 cm premera na vrhu, **KUPIMO**. — Cenj. ponudbe z navedbo količine, termina dobave in cene franko vagon nakladalna postaja na naslov tvrdke: **JOS. LORENZI** nasl. Ljubljana. — Istotam se **KUPUJEJO** vedno zdravi, lepo merkantilno tesani **TRAMI**. 6276

V NAJEM ODDAM ŽAGD

pod zelo ugodnimi pogoji. — Naslov pri upravi lista pod številko 6147.

HLODE

smrekove in jelkove od 25—60 cm debla 38 cm kupim vsako množino proti dobrem in takojšnjem plačilu. — Ponudbe: **LJUBLJANA, POŠTNI PREDAL ŠT. 77.**

2 vagona jabolk

voščenk in en vagon moškancjev, parmen in kosmač, vsa obrana, prodam po ceni po dogovoru. — **ANTON STERNAD**, Sevnica ob Savi. 6190

Tapetniška delavnica FRANC JAGER

Ljubljana — Kolodvorska ulica 27

se priporoča slav. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela, kakor: Izdelava vseh vrst **ZIMNIC, DIVANOV, OTOMAN, KLUBNIH GARNITUR, različnih ZASTOROV** itd. — Delo solidno. Cene zmerne.

Zima vseh vrst vedno v zalogi!

Najboljši premog, drva in oglje

KUPITE najceneje pri **DRUŽBI ILIRIJA**, Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8, telefon št. 220. 2447

Realitetna pisarna ARZENŠEK & COMP.,

d. z o. z., Celje, Kralja Petra c. 22, IMA NAPRODAJ:

hiše, vile, graščine, gostilne, trgovine, vsakovrstna kmetijska posestva, gozdna in veleposestva, žage, mline i. t. d.

NAJCENEJŠE in najboljše KRITJE je »AZBEST« CEMENTNI ŠKRILJ.

Dobavlja in krije »KAMENIT«, tovarna umetnega škrilja in elektrarna, **LASKO**. Ustanovljena leta 1910.

!!! AUTO !!!

BENCIN OLJE MAST **PNEUMATIKA VSA POPRAVILA IN VOZNE**

JUGO-AUTO d. z o. z. v Ljubljani. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi

Oglejte si!

v izložbah **OBLACILNE** industrije **A. KUNC, Ljubljana**

GOSPOSKA ULICA 7

najnovije **RAGLANE**, njih nedosežno lepi kroj in nizke cene pri izvrstnem blagu!

Telefon 436

TOVARNA KANDITOV

Fr. Rozman

MARIBOR, Aleksandrova c. 57.

priporoča vse vrste kanditov (bonbonov) po najnižjih tovarn. cenah.

Zahtevajte cenik!

KLAVIRJE in PIANINE

KUPUJEM. — Ponudbe z označbo cene, marke, dolgoti in notranje konstrukcije (t. j. da-li ima klavir znotraj okoli železno ali leseno ramo), naj se pošljejo na **S. F. COP, ZAGREB**, Mrzovičeva ulica št. 12, III. nadstropje. 6102

Vi imate pravico

da pri kupovanju zahtevate blago najboljše kvalitete. Odločno zantevajte od **Vašega čevljarja**, da Vam na Vaše čevlje pribije prave **Palma kaučuk** potpetnike in kaučuk potplate.

PUH in PERJE

vedno v zalogi pri tvrdki **R. Miklauc**

Ljubljana

„VESNA“

Brata POHLIN i. dr.

TVORNICA: vlasnic, kijučic, rince za čevlje, kovinskih gumbov itd.

Ljubljana I, poštni predal 126 sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo. Zahtevajte vzorec in cenik. Pri večjih naročilih popust.

P. n. šivilje gospodnje

opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši šivalni stroji

Gritzner

v vseh opremah.

Pouk v vezenju ter krpanju perila in nogavic (štofanje) brezplačno **EDINO** le pri:

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip.

KISELJAK

ZAGREB BEOGRAD

Illica št. 69. Balkanska ul. 25

Tel. 18 Tel. 30—05

Brzjavaj: »Stroje«

Instalacija kopalnic, centralnih kurjav in sličnih naprav.

KLAVIRJE in PIANINE

KUPUJEM. — Ponudbe z označbo cene, marke, dolgoti in notranje konstrukcije (t. j. da-li ima klavir znotraj okoli železno ali leseno ramo), naj se pošljejo na **S. F. COP, ZAGREB**, Mrzovičeva ulica št. 12, III. nadstropje. 6102

KUPIMO rabljen, a v popolno dobrem stanju se nahajajoči

polno-jarmenik

(Vollgatter) — Topanov sistem. 60—70 cm. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod številko 6236. 6236

Premog

— IZ **RUDNIKA TRBOVLJE** —

cement stalno v zalogi

pri **H. PETRIČ**, sedaj **Gospodarska** cesta 16 — nasproti **Kolizeja**. 6261

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarj.)

BAKRENO KOTLARSTVO: »Jugometalija«, Kolodvorska ulica št. 18, dvorišče.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30.

Jože Markeš, Jesenice 54, Gorenjsko.

KLEPARJI: Remžgor & Smerkol, Florijanska ul. 13. Korn T., Doljanska cesta št. 8.

MEHANIČNA DELAVNICA: pisalne, računске, razmnoževalne in druge pisarn. stroje popravila in prenavlja **Ludovik Baraga**, Šelenburgova ulica 6/1.

PARNA PEKARNA: **Jean Sebrya** nasl. **Jakob KAVČIČ**, Gradišče št. 5.

STAVB. IN GALANI. KLEPARSTVO: Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.

SPEDIČIJSKA PODJETJA: »Čehoslavija« d. d., Sodna ul. 3, Tel. 463

Ranzinger R., Cesta na ruž. železn. 7—9

TRGOVINA Z ŽELEZNIČNO: Sušnik A., Zaloška cesta št. 21, Ljubljana

TRGOV. Z DEZNIKI IN SOLNČNIKI: Mikuš L., Mesni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNIČNO IN CEMENTOM: Fran Erjavce, pri »Zlati lopatic, Valva zorjev trg št. 7.

ZALOGA POHIŠTVA: **F. Fajdiga** sin, Sv. Petra cesta št. 17

POZOR!

Ker se v zadnjem času opetovano dogaja, da prihajajo gotovi elementi v Slovenijo od mesta do mesta in prevzemajo naročila moje tvornice za oboknice — rolete — kakor tudi predplačila za naročeno blago, izjavljam tem potom, da prevzema vsa naročila spadajoča v mojo stroko, edinole tvrdka

ŽALTA & ŽILIČ, trgovina z železnino v Ljubljani

katera ima od mene zastopstvo.

V slučaju, da se pojavi še kak element, ki bi ponujal te vrste blaga pod mojim naslovom, prosim, da ga blagovolite naznaniti najbližji merodajni oblasti.

Mirko Benič,

špecial. tvornica vseh vrst rolet - oboknic - Zagreb

POSLOVNICA: Opatovina 11. — **TVORNICA:** Fijanova 19.

DOBAVLJAMO takoj po dnevnih cenah iz skladišča Zagreb vse

stroje in orodje

za mizarje, tvornice pohištva, kolarje in žage; za ključavničarje, mehanike in delavnice za popravila; za kleparje, tvornice pločevinastih in kovinskih predmetov. — Bogato skladišče transmielaj, sirovovalnih in benzin-motorjev, kakor tudi naprave za varenje kovin.

Orodje in stroji dion. dr. **KARL JETZBACHER** **ZAGREB** Vlačka ulica 25.

OBJAVA!

Uljudno javljamo, da smo prevzeli po tvrdki **P. HOCHNEGGER** i drugor ki se je razšla, »**TVORNICO POHIŠTVA** in **STAVBENO MIZARSTVO**«. **Maribor**, Koroška cesta št. 46 v lastno reziijo, ter da bodemo vodili isto pod firmo »**MARIBORSKA LESNA INDUSTRIJA**«.

Prevezujemo vsa v stroko spadajoča dela, zagotavljajoč v vsakem ožr najcenejše in najvestnejše postrežbe, kar nam boe lahko mogoče, ker razpolagamo s prvovrstnimi močmi.

Se priporočamo z odličnim spoštovanjem

»Mariborska lesna industrija«

parna žaga — tvornica lesnih izdelkov — stavbeno pohištvo.

TEL. INT. 160. BRZOJAV: »AGL«

POZOR!

POZOR!

za novo ustanovljene industrije

Ugodna cena za nakup sledečih parnih strojev in kotlov:

2 parna stroja po 100 konjskih moči znamke »**HOCK**»

3 parni kotli znamke »**HOCK**« in »**TISCHBEIN**«, 2 p 45 m², 1 90 m² kurilne ploskve (Heizfläche)

Vsi stroji in kotli so v obratu in v najboljšem stanju in se prodaj le radi vpeljave celokupnega obrata na električni pogon. — Gorn predmeti se lahko ogledajo do 20. oktobra 1923 v **TOVARNI CEMENTA ZIDANI MOST**.

Cene po sporazumu

Naznanilo o preselitvi

Vljudno naznanjam, da se je moja tvrdka **J. Maček** največja zaloga oblek za gospode in otroke preselila na **Aleksandrovi cesti** iz h. št. 3 na h. št. 12 v hišo Pokojn. zavoda in se priporočam cenj. odjemalcem in p. n. občinstvu za nadaljnjo naklonjenost, z zadržilom najsolidnejše postrežbe.